

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

TOIMITUS

EDV. GYLLING
(Vastaava)

O. W. KUUSINEN
(Toimitussihteeri)

SULO VUOLIJOKI

YRJÖ SIROLA

SISÄLTÖ:

Tarkotuksemme.

Eduskuntalaitoksemme uudistamisesta. *S. W.*

Valtion ja kirkon erottaminen. *J. A-io.*

Suuren vallankumouksen kynnyksellä. *V. Igelström.*

Maatalouskysymys puolueohjelmassamme. *Edv. Gylling.*

Onko toivottava, että sosialidemokratia pian pääsee voitolle?

Katsauksia.

ISBN 1796-928x
Sosialismi.net
Tampere 2015

Sosialistisen aikakauslehden ensimmäinen näyttenumero, joulukuu 1905. Kieliasu on jätetty alkuperäiseen muotoonsa, vain selvät kirjoitusvirheet on korjattu.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

Näyttenumero

Joulukuu

1905

TARKOTUKSEMME.

Sosiaalidemokratia Suomessa on kestänyt ensi tuliko-keensa, se on viime kansallislakon aikana osottanut olevansa vastustajiensakin arvonannon saavuttanut - tai ainakin sen ansainnut - järjestävä valta, jommoisena se pätevästi on kumonnut niiden väitteet, jotka pelotuksilla »socialismin yhteiskuntaa hajottavista voimista» ovat yrittäneet estää kansaa lähestymästä vapauttajaansa, vieläpä usuttaneet valtion, kirkon ja rahavallan mahtajat käytyreineen käyttämään sortokeinojaan tätä uutta tulokasta vastaan. Vieläpä nytkin esiintyy siellä täällä mielipiteitä, joilla on hyvä halu lykätä sosiaalidemokratian syyksi kaikki ne maltittomuudet, joihin tietämättömyyden ja taloudellisen kurjuuden iestä tylsinä kantaneet työläiset yhtäkkiä herätessään johtuvat, vaikkakin selvät esimerkit osottavat, että siellä, missä sosiaalidemokratia kauemmin on saanut vaikuttaa, työväki, etenkin nuo parjatut »järjestyneet», esiintyvät huomattavalla tahdil-

la, jos kohta painavammalla ponnella esittäessään - aina asiallisia - vaatimuksiaan.

Suomen sosiaalidemokratian historiaa ei ole vielä kirjoitettu, mutta jokainen asioita seurannut tietää, että käsitykset siitä ovat vuosikymmenessä perin pohjin muuttuneet. Halveksitusta ja ivatusta »räyhääjäjoukosta» on tullut sangen merkitsevä puolue, jonka jäseniä on kiirehditty kutsumaan hallitusta tukemaan y. m. tärkeisiin toimiin jo ennen kuin heidän todellinen kannatuksensa yleisen äänestyksen kautta on ennättänyt tulla näkyviin.

Työväestön kesken tapahtuu joukkoherätyksiä parailaan. Työväenyhdistykset ja ammattijärjestöt osastoinen paisuvat monikertaisiksi niistä uusista tulokkaista, jotka Venäjältä tuleva mahtavien kansanliikkeiden hyökyaalto järjestyneen työväen joukkoihin heittää; näillä on niin muodoin käsissä moninkertainen työ koettaessaan nopeasti »järjestää» nämätkin toverit sosialidemokratian periaatteiden mukaiseen toimintaan. Varsin luonnollista on, että työväen sanomalehdet ja julkaisut, jo ennenkin kaunis kokoelma, laajenevat huimaavasti.

Ei liene näin ollen liian aikaista eikä uskaliaasta lähettää ilmoille tällainenkin julkaisu, jonka pyrkimyksenä on oleva voimain mukaan esittää oleellisia piirteitä koti- ja ulkomaiden yhteiskunnallisista ja valtiollisista liikkeistä ja arvostella yleensä kaikkia merkitseviä ilmiöitä sosialidemokraattisen mailmankatsomuksen valossa. On erittäin tärkeätä, että kaikki riveihin pyrkijät - niin työläiset, kuin myös, ja etenkin, ne yläluokkalaiset »melkein» ja »täysisocialistit», joita nykyisin niin runsaasti ilmestyy, - heti pääsevät käsitykseen siitä, että ei olla tekemisissä haaveilijain

vetisen »ihanteellisuuden» eikä laupeuden saarnaajain armopalain anojain kanssa, vaan että tämä liike, se kun ei ole tahtonut »vuodattaa uutta viiniä vanhoihin leileihin», on luonut itselleen oman mailmankatsantokannan, josta se uusaikaisen tieteen parhaat voimat apunaan katsoo mailmaa aivan uudessa valossa ja uskaltaa väittää olevansa tulevaisuuden perillinen. Ei luulottele se itselleen eikä muille voivansa »kumota» olevaisia oloja tästä päivästä huomiseen, ei tarjoa se kansalle patenttijärjestelmää, joka äänestyksellä voidaan yhdessä tuokiossa käytäntöön panna, vaan esittää se katsantokantansa, jonka valossa koko ihmiskunnan kehitys on ollut yhtä jatkuvaa kumousta, alituista uudistusta, joka taloudellisista elämismahdollisuuksista lähtien on lukuisain luokka- ja leipätaistelujen kautta vähitellen kohottanut ihmisen nykyiselle verrattain korkealle asteelle. Ja tämä kumous, joka väliin - vastustavien voimien pakotuksesta - saa väkivaltaisestikin mullistavia muotoja, jatkuu yhä edelleen rautaisen luonnonlain välttämättömyydellä huolimatta pakkoesteistä, jotka se murskaa, ja ainoastaan selvä tieto yhteiskunnan laeista järjestetyn joukkotoiminnan yhteydessä voi helpottaa uusien kehitysjaksojen syntymistä. Tämän kehityksen - tai tällä hetkellä paremmin: kumouksen kulkua olisi tämänkin julkaisun tarkoituksena arvostelevasti seurata Suomen sosialidemokraattisen puolueen eturivin miesten suosiollisella avustuksella. Toimitus puolestaan noudattaa uusaikaisen sosialidemokratian n. k. marxilaista suuntaa, mutta nimillä tai nimimerkeillä varustetuista kirjoituksista on ainoastaan kirjottaja vastuunalainen.

Koska tällainen yritys kysyy varoja, eikä sosialidemokraattinen puolue tällä hetkellä ole tilaisuudessa siihen

uhraamaan, se kun tarvitsee rahansa suureen taisteluun varustautumista varten, uskallamme vedota asian harrastajiin, etenkin kehittyneempään työväestöön ja opiskelemaan nuorisoon, joiden tarpeita silmällä pitäen tähän on ryhdytty, ja toivomme kaikkien kansamme taloudellista vaurastumista, valtiollista vapautumista ja yhteiskunnallista edistymistä samalla pohjalla harrastavain tukevan meitä yrityksessämme.

Toimitus.

EDUSKUNTALAITOKSEMME **U**UDESTAMISESTA.

Eduskuntalaitoksemme muutos on viime kuukausina ollut ympäri maata keskustelun esineenä. Yleensä on - maaseudulla aivan yksinomaan - lausuttu se toivomus, että uudesta eduskunnasta tulisi yksikamarinen johon jäsenet valittaisiin yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden mukaan. On kyllä käynyt ilmi, että ne, joiden käsissä lainsäädäntövalta nykyään on, eivät mielellään sitä kansalle suostu luovuttamaan. Mutta heidän vastahakosuutensa tuskin voi estää kansaa saamasta tahtoansa läpi, sillä meillä on kansaa aivan liijan kauvan harvainvaltasen sorrnolla kiusattu. Kansa on kiihtynyt, ja ellei se nyt saa oikeutettuja vaatimuksiaan hyväksytyiksi, saa rahavaltaa puolustava yläluokka syyttää itseään mahdollisista, ehkä koko maalle onnettomuutta tuottavista seurauksista.

Mutta vaikka valtiosäädyt myöntyisivätkin yksikamarijärjestelmään, ei se vielä meille riitä. Meidän tulee saada myös vakuutus siitä, että äänioikeus todella on yleinen ja yhtäläinen. Mutta sellaista vakuutusta me turhaan saamme porvaristoltamme odottaa, päinvastoin on niissäkin ehdotuksissa, jotka tähän asti on julkisuuteen saatettu, äänioikeuden saamisen ehdoksi asetettu kaikenlaisia rajotuksia. Läpeensä porvarillinen katsantokanta henkii vastaamme miltei joka pykälästä.

Sensusta, tuota kaikkien edistysmielisten jo kuolemaan tuomitsemaa sensusta, koettavat muutamat senaatin asetaman eduskuntakomitean jäsenet saattaa uuteen valtiopäiväjärjestykseen. Meillä kun on vielä niin häpeällinen vero kuin henkivero, jollaisten verojen periaatteesta jo meidänkin lainsäätäjämme lie luopuneet, ja nyt tahdotaan kuitenkin vanhoillisella taholla kytkeä äänioikeus yhteen henkiverojen kanssa. Käytännössä tämä tosin ei paljoa merkitsisi, mutta periaatteellisesti se on sitä tärkeämpi, sillä tarkoituksena kuuluu olevan että ne, jotka ijän y. m. perusteella ovat henkiveroista vapautetut, saisivat nauttia äänioikeutta. On tosiaan vaikea ymmärtää, mihin tässä oikeastaan tähdätään. Jos tahdotaan täten turvata yläluokan oikeuksia, on koe epäonnistunut, sillä asialla ei ole mitään käytännöllistä merkitystä. Bayerin maapäivävaaleissa, joissa on henkivero sensuksena, on katolilaisen pappispuolueen ja sosialidemokratien äänimäärä jotenkin sama kuin valtiopäivämiesvaaleissa. Jos taas mainitun ehdotuksen tekijät katselevat asiaa periaatteelliselta kannalta, että muka valtiossa ei kukaan saa itselleen oikeuksia, ellei hänellä myös ole jotain velvollisuuksia (tässä henkivero), on perustelu yhtä

epäonnistunut. Kyllä se on sangen pieni velvollisuus, mikä suoritetaan valtiolle henkiveron muodossa, välilliset verot ja etenkin asevelvollisuus ne kansalaisten pääveroina ja rasiuksina ovat. Sitäpaitsi on sangen todennäköstä, että ensimmäinen suurempi veroreformi, mikä meillä toteutetaan, on juuri henkiverojen poistaminen. Mutta ei se ainakaan vaikeuksia tämän reformin suhteen vähennä, jos nyt asetetaan henkivero äänioikeuden saamisen ehdoksi.

On myös tarpeetonta ja useimmiten epäoikeutettua kieltää holhouksen alaisilta henkilöiltä äänioikeus, elleivät mainitut henkilöt nimenomaan ole mielenvikaisia.

Konkurssia tehnyttä tahdotaan myös muiden hänen onnettomuuksiensa lisäksi rangaista vielä äänioikeuden menettämällä. Ei ole kuitenkaan syytä luulla, että mainittu henkilö konkurssiaikanaan vähemmän ymmärtää valtiollisia asioita kuin sen jälkeen. Asian käytännöllinen merkitys on kuitenkin, varsinkin työväenluokalle, sangen pieni, sillä esim. vuonna 1903 ei konkurssiin menneiden lukumäärä noussut kuin noin 270 ja suurin osa niistä kuului tietystikin yläluokkaan.

Mutta sitä suurempi sekä käytännöllinen että periaatteellinen merkitys on sillä seikalla, että vaivasapua nauttivilta henkilöiltä ja vieläpä heidän puolisoiltaankin tahdotaan evätä äänioikeus. Eräs tätä koskeva lakiehdotus, jonka olemme sattuneet näkemään, kuuluu seuraavasti: »Vaalioikeutettuna älköön pidettävä sitä, joka ei ole takaisinmaksanut apua, minkä hän itse, hänen aviopuolisonsa taikka alaikäinen lapsensa on vaivaishoitoyhdyskunnalta saanut kuluvana tahi viimeksi kuluneena kalenterivuonna.»

Jos minkään, niin tämän pykälän takaa pistää poroporvari esille. Vaivashoitolaiset asetetaan samaan asemaan kuin huonomaineiset. Herrojen käsitys nähtävästi on se, että ihmiset vapaaehtisesti, aivan omasta syystään, joutuvat kunnan niskoille vaivasapua nauttimaan, ja tämä on sellainen rikos, että yhteiskunnan on siitä heitä rangaistava. On tosiaan ihmeteltävää, että uutta valtiopäiväjärjestystä muovaeltaessa, vielä kehdataan vetää esiin meidän häpeällinen vaivashoitojärjestelmämme, joka aivan varmaan tulee asetettavaksi kokonaan uudelle kannalle yleisen äänioikeuden voimaantultua. Avustaessaan »vaivasia», yhteiskunta oikeastaan suorittaa heille kunniavelkaansa, ja yhtävähän kuin senaattorilta, joka on asettunut eläkkeelle, voidaan kieltää äänioikeus, yhtävähän se voidaan kieltää vaivasapua nauttivalta henkilöltä, jonka elämäntyö on yhteiskunnalle usein ollut paljonkin hyödyllisempi kuin jonkun senaattorin, joka vasten kansan tahtoa hyvätulosella paikallaan istuu. – Asian käytännöllinen puolikaan ei ole sosialidemokrateille merkitystä vailla. V. 1902 oli maassamme vaivasapua nauttivia henkilöitä yhteensä 74,821, eli 2,69% koko maan väkiluvusta. Niistä oli 15 vuotta vanhempia 54,155 ja sitte vuoden 1885 on näiden luku absolutisesti kasvanut. Mutta niitten luku, joilta äänioikeus kiellettäisi, olisi vielä paljoa suurempi, sillä yllämainitussa lakiehdotuksessahan sanottiin, että äänioikeutta vaille ei jäisi yksistään ne, jotka vaivasapua ovat saaneet »kuluvana tai viimeksi kuluneena kalenterivuonna», vaan myös heidän aviopuolisonsa sekä – jos he ovat alaikäisiä – heidän vanhempansa.

Äänioikeus tahdotaan kieltää myöskin sotaväen alipäällykkökunnalta sekä miehistöltä. Nähtävästi pelätään, että

sotaväkeä ei voida käyttää epäoikeutettujen luokkaetujen turvaamiseksi, jos sille annetaan kansalaisyhteiskunnat. Jos nimittäin sotilaille myönnetään äänioikeus niin lain mukaan voi silloin harjottaa vaaliagitatiota kasarmeissa, ja sen ohella myöskin poliittista agitatiota. On itsestään ymmärrettävä asia, että siitä olisi juuri sosialidemokratistiselle puolueelle etua, ja etenkin siksi tahtovat vallassaolevat luokat sotaväeltä äänioikeuden kieltää. Kun sotaväki sitäpaitsi muutenkin on upseereista riippuvainen, olisi aivan kohtuutonta, ellei heidän sallittaisi omille valituille edusmiehilleen tehdä valituksia ja anomuksia asemansa parantamisesta. Väitetään, että upseerit voivat komentaa sotamiehiä äänestämään ketä tahtovat. Aivan oikein, niin he epäilemättä tulisivat koettamaankin, ellei äänestys tulisi salaiseksi. Mutta äänestyksen ollessa salaisen (josta myöhemmin enemmän) ei upseerien maksa vaivaa edes yrittää harjottaa mitään vaalipakotusta. Jos taas annetaan sotaväelle äänioikeus, tulee se tietysti myöntää myös upseereille. Upseeristo ei silloin esiinny minään yhteiskunnan ulkopuolella olevana mahtina, vaan yhteiskunnalliset puolueriidat vaikuttavat hajottavasti heidän keskuudessaan. Lopuksi vielä yksi huomautus. Kehitys näyttää yleensä kulkevan siihen suuntaan, että seisovien sotajoukkojen sijaan tulee kansan miliisi, yleinen kansanpuolustus. Ja on siis aivan huutava vääryys, että niiltä, jotka harjoittelevat puolustamaan isänmaata, kielletään kansalaisyhteiskunnat.

Väärin on myöskin asettaa poliiseja mihinkään poikkeusasemaan ja siten kieltää heiltä äänioikeus, sillä eihän heidän toimensa periaatteessa sen häpeällisempää ole kuin tullivahtimestarien tai vanginvartijoiden tai monien muiden.

Että *ikärajaksi* on asetettava 21 vuotta, siinä kohden on kansan tahto voimakkaasti ilmi tullut. Asia on muuten siksi selvä ja yleisesti tunnettu, ettei siitä tarvitse tässä pitemmällä puhua.

Kunkin on saatava äänestää sillä paikkakunnalla, tai siinä vaalipiirissä, missä hän vaalin tapahtuessa sattuu asumaan. Saksassa on määrätty, että äänestäjän tulee olla ollut paikkakunnalla ainakin 14 päivää ennen vaalilistojen esileasettamista. Saman voisi ottaa käytäntöön meilläkin.

Vaalikelponen kansanedustajaksi on luonnollisesti oleva jokainen joko vaalipiirissä tai sen ulkopuolella asuva henkilö, mies tai nainen (naimisissa oleva tai naimaton), jolla itsellään on oikeus olla osallisena kansanedustajan vaalissa. Jossain on ehdotettu, että nainen saisi kieltäytyä ottamasta vastaan edustajan tointa, mies ei. Mutta on tietysti väärin velvottaa ketään vasten tahtoaan menemään eduskuntaan. Jos meillä nyt joku puolue tahtoo tehdä vaalilakon, niin muut puolueet voivat sangen harmillisesti heikontaa päätöksen merkitystä, ottamalla lakon tehneen puolueen jäseniä listalleen. Olisi siis suotava, että kysyttäisi vast'edes aina kultakin ehdokkaalta tahtooko hän asettua sen ja sen puolueen kandidaatiksi ja samalla vaadittaisi häntä selittämään kantansa eri kysymyksiin nähden. Edustajan myös olisi sallittava asua ulkopuolella vaalipiiriä, sillä ruotsalainen systeemi, jonka mukaan edustajan tulee asua samassa vaalipiirissä, on huomattu sangen epäkäytännölliseksi. Puolueen eteviksi tunnetut jäsenet jäävät usein eduskunnasta pois ja pitkin maaseutua valitaan sinne kaikenlaisia paikallisia suuruuksia.

On myös vaadittava, että sama henkilö saa olla valtiopäivämiesehdokkaana useammassakin vaalipiirissä yhtä aikaa kuten nykyäänkin. Saksassa se on sallittu ja kuitenkin tapahtuu siellä vain aniharvoin, että sama henkilö valitaan useammasta paikasta. Jos sellaista sattuu tapahtumaan, saa valittu tietysti itse määrätä, mitä vaalipiiriä hän tahtoo edustaa. Bebel on joka valtiopäiville paristakymmenestä paikasta ehdokkaana ja hänen tunnettu nimensä vetää aina valitsijoita, vaikkakaan ei ole pienintäkään toivoa saada juuri siitä piiristä sosialistista edusmiestä. Ranskassa kyllä on kielletty samaa henkilöä olemasta ehdokkaana useammasta kuin yhdestä paikasta, pelätään näet, että joku kansansuosiota nauttiva edusmies valittaisi ehkä koko Ranskasta, ja silloin tulisi hänestä maan hallitsija. Meillä ei kuitenkaan liene siinä suhteessa mitään pelättävää.

Sitte *tavasta*, millä vaali toimitetaan, on myös huomioonotettava muutamia seikkoja. Vaalin tulee olla välittömän. Välillisiä vaaleja yleensä puolustetaan sillä perusteella, että valitsijamieheksi muka valitaan aina kelvollisimmat henkilöt paikkakunnalta. Kokemus on kumminkin osottanut, että esim. Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa ei presidentin vaalissa valitsijamiehiä aseteta ollenkaan heidän sivistyksensä perustuksella, vaan sen perustuksella kannattavatko he Clevelandia, Bryania tai Rooseveltiä. Valitsijamiehet ovat siis alentuneet siltä korkealta jalustalta, jonne heidät on tarkotettu, ainoastaan halvoiksi välikappaleiksi.

Vaali on ehdotettu toimitettavaksi koko maassa samana päivänä, joko sunnuntaina tai mieluummin määrättyä arkipäivänä, jolloin toisen työssä oleville valitsijoille on valitsemiseen tarpeellinen loma annettava. Olisi tietysti erittäin

suotava, että vaalipäivistä muodostuisi todella kansallisia juhlapäiviä, jotka kaikessa muussa paitsi kirkossa käynnissä vastaisivat sunnuntaita. Mutta epäiltävää kuitenkin on, voiko sellaista käytännössä toteuttaa. Kun Vapunpäivä on koetettu tehdä sosialidemokratien juhlapäiväksi, on se osittain epäonnistunut. Tehtaalaisetkaan eivät uskalla, isännistön vihoja peläten, jättää tehdasta seisomaan. On jotenkin varmaa, että samoin tulisi käymään vaalipäivän kanssa. Kansa on sitäpaitsi tottunut olemaan sunnuntaina enemmän liikkeellä, eikä tätä seikkaa myöskään tule jättää kokonaan pois laskuista. Tuntuu sentähden mukavimmalta se ehdotus, että vaalit pitäisi toimittaa sunnuntaina tai muuna juhlapäivänä.

Vaalilistojen, joissa on kaikkien niiden nimet, jotka kuskakin piirissä ovat oikeutettuja ottamaan osaa vaaliin, tulee olla yleisön näkyvissä ainakin muutama viikko ennen vaalia. Se 2 viikkoa, mikä meillä kunnallisissa vaaleissa nykyään on käytännössä, on aivan liian lyhyt. Kun on useita tuhansia äänestäjiä, niin puolueelle tulee aivan mahdottomaksi niin lyhyessä ajassa kopioida listat ja niiden mukaan järjestää agitationi. Eihän 8 päivää, jota tähän meillä lie ehdotettu, riitä edes agitationikirjeitten laatimiseen valitsijoille.

Vaalilokaaleja tulee kuhunkin vaalipiiriin asettaa useampia. Kaupungeissa niitä tulisi asettaa väkilukua silmällä pitäen, esim. ainakin 1,000 henkeä kohden yksi, maaseudulla taas sitä silmälläpitäen että kenenkään valitsijan ei tarvitsisi kävellä muuta kuin korkeintaan 5 kilometriä. - Vaalilautakunta, joka joka lokaalissa pitää huolta vaalin toimittamisesta, tulee kai kutakin vaalilokaalia varten valittavaksi eri puolueitten luottamusta nauttivista henkilöistä.

Mutta sitte asia, joka on vihatulle ja sorretulle sosialidemokratilaiselle puolueelle tärkeääkin tärkeämpi, on n. s. *salainen äänestys*. Saksassa onnistui sosialidemokratien saada salainen äänestys laiksi vasta tällä vuosisadalla, mutta sillä oli heti niin tehosa vaikutus, että viime vaaleissa väitetään heidän kokonaisen kolmasosan äänistään saaneen salaisen äänestyksen tähden. Tämä salainen äänestys on Saksassa siten järjestetty, että kukin äänestäjä on velvollinen menemään ennen äänestystä suljettuun koppiin (meillä voisi maaseudulla kopin virkaa tehdä esimerkiksi joku sopivalla tavalla pingotettu vaate) ja siellä asettamaan äänestyslipun kuoreen tai koteloon, jonka valtio juuri sitä tarkotusta varten on valmistanut ja valitsijoille jakanut. Laissa pitäisi vielä nimenomaan olla määräys, kuten Saksassakin, että poikkeuksetta jokaisen äänestäjän tulee mennä ennen äänestystä tuohon komeroon.

Salainen äänestys juuri tässä muodossa on aivan välttämätön; siitä vaatimuksesta tulee sosialidemokratilaisen puolueen pitää kiinni ehdottoman jyrkästi. Ilman salaista äänestystä ei voi sotaväelle, ei poliiseille ajatellakaan äänioikeutta. Ilman sitä voivat tehtaanherrat harjottaa vaalipakotusta, maalaispatruunat samoin, ehkäpä vielä papitkin voivat ainakin naiseen nähden harjottaa vaalipakotusta.

Jälkivaaleista on Saksassa säädetty tähän tapaan: Ellei kukaan ehdokkaista saavuta vaaliin osaaottaneiden äänestäjien ehdotonta enemmistöä on vaali toimitettava niiden kahden ehdokkaan kesken, jotka ovat saaneet enimmäkseen äänet. Ranskassa taas voidaan asettaa kokonaan uudet ehdokkaat. Ranskalainen tapa on parempi jo senkin tähden, että usein etevät puolueenjohtajat jäävät omassa vaalipiirissään

vähemmistöön ja niinollen jäisivät kokonaan valtiopäiviltä pois, elleivät jälkivaaleissa saisi asettua johonkin toiseen piiriin ehdokkaiksi. Niinpä Brisson viime vaaleissa jäi omasta piiristään valitsematta, ja vasta jälkivaaleissa onnistui hänen päästä Marseillen edustajana valtiopäiville.

Erittäin tärkeä on myös kysymys *vaalipiireistä*. Kuten edellisestä on käynyt selville, on tässä edellytetty n. s. yhden miehen vaalipiirit. Ne ovat mielestäni ehdottomasti asetettavat muiden piirijakojen edelle. On ehdotettu kyllä »vapaita vaalipiirejä», joiden mukaan koko maa muodostaisi yhden ainoan vaalipiirin, ja jokainen puolue lähettäisi suhteellisesti niin suuren määrän edustajia parlamenttiin, kuin se äänestäjensä luvun mukaan olisi oikeutettu. Sellainen tapa edellyttää kuitenkin äärimmäisyyteen asti kehittyneitä puolueoloja, ennenkuin se vähääkään voi menestyä. Sitäpaitsi jo se tekee sen mahdottomaksi, ettei silloin voisi äänestys tapahtua salaisesti. Pienissä kaupungeissa »vapaat vaalipiirit» kyllä voivat olla paikallaan kunnallisissa vaaleissa, joissa sitä ulkomaillakin pääasiallisesti on koetettu, mutta ei laajassa ja harvaanasutussa Suomen maassa. Varjopuolensa on myöskin n. s. useamman miehen vaalipiireillä, joista lähetettäisi edustajat valtiopäiville suhteellisilla vaaleilla. Ne heikontavat köyhälistön luokkatietoisuutta, kun täytyy joka kerta ikäänkuin tehdä kompromissi muitten puolueitten kanssa, ennenkuin miehet valtiopäiville tulevat. Ne myös heikontavat agitationia, jolla yhden miehen vaalipiireissä on apunaan vielä persoonallinen tuntemus. Ne helposti johtavat jonkinlaiseen klikkivaltaankin, kun valitsijat eivät luonnollisesti voi itse tuntea kaikkia listalla olevia henkilöitä, täytyy heidän sokeasti luottaa siihen, mitä johta-

jat sanovat. Ei ole myöskään varma, että puolueitten johtajat, joille täten annetaan aivan liian suuri valta, todella täyttävät puolueensa vaalilistat ehdokkaitten persoonallista kykyä ja koko maan yhteistä parasta silmällä pitäen.

Maa olisi siis jaettava yhden miehen vaalipiireihin siten, että joku määrätty luku henkilöitä, esim. 15,000 lähettäisi yhden edustajan valtiopäiville. Ne kaupungit, missä olisi vähemmän kuin 15,000 asukasta, olisivat luonnollisesti yhdistettävät niitä ympäröivään maaseutuun, sillä kaupunkihan on sitä ympäröivän maaseudun henkinen keskus. Ei ole syytä kehittää mitään uutta luokkajakoa, eikä liijoin ole saatettava maalaisten ja kaupunkilaisten etuja vastakkain. Luonnotonta myöskin olisi vaatia, että kaupunkilainen saisi äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin maalainen, ja silloin sitäpaitsi olisi luovuttu yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden periaatteesta.

* * *

Ylläolevilla huomautuksilla ei tietystikään ole kysymyksenalaista uudistusta tyhjentävästi käsitelty. On tahdottukin kosketella vain muutamia seikkoja, jotka juuri sosiaalidemokratisen puolueen tulisi ottaa huomioon ja jotka luultavasti ensi valtiopäivillä tulevat olemaan hyvinkin kiivan keskustelun esineinä.

S. V.

VALTION JA KIRKON EROTTAMINEN.

Valtion erottaminen kirkon henkisen paineen vaikutuksesta on jo vanha vaatimus, joka alkuaan on johtunut nykyaikaisesta, luonnontieteiden ja ensisijassa kehitysopin tuloksiin perustuvasta elämänkatsomuksesta. Tälle katsantokannalle, joka ikuisesti olevassa kaikkeudessa, niin luonnossa kuin ihmismaailmassa, näkee yhtämittaisen kehityksen, järkähtämättömän ja lainmukaisen yhteyden syyn ja seurauksen välillä, on kristillinen käsitys ihmeistä, luomisesta, maailmanmenoa säätelevästä ja ihmisten kohtaloja ohjaavasta jumalasta vieras. Ja tälle katsantokannalle on sen vuoksi kristillinen elämänkatsomus ja sen kannattajana oleva ahdasmielinen ja suvaitsematon kirkko tekijöitä, jotka rajoittavat henkistä vapautta, estävät kulttuurin omasuuntaista kehitystä sekä asettavat useissa maallisissa asioissa sietämättömiä kahleita vastakkaisella kannalla oleville kansalaisjoukoille. Sentakia ovatkin useiden maiden »liberaliset» ja »radikaliset» (vapaamieliset ja jyrkät) puolueet ottaneet ohjelmaansa vaatimuksen valtion ja kirkon erottamisesta.

Saman vaatimuksen on sosialismi asettanut ohjelmaansa, sitä suuremmalla syyllä kun se suuren päämaalinsa, ihmillisen tasa-arvoisuuden saavuttamisen yhtenä esteenä näkee ei vain kristillisen elämänkatsomuksen vaan vielä enemmän kirkon aseman vallassaolijain luokkaetujen puoltajana vapauksiin ja oikeuksiin pyrkiviä köyhälistökerroksia vastaan.

Kristinopin esitys ihmiskohtalojen riippuvaisuudesta jostakin näkymättömästä »kuningasten kuninkaasta» ja

»herrain herrasta» on omiaan uskolaisissaan tukahuttamaan itsetietoista, itseensä luottavaa ponnistelua olojen muuttamista ja uudistusten aikaansaantia varten. Niinikään kristinuskon vakuutus toisesta elämästä haudan tuolla puolen, missä paratiisin ilosaleissa muka korvataan täällä surun ja murheen laaksossa kestetyt vaivat ja kärsimykset, riistää herkkäuskoisilta ponnen vaatia paratiisia tänne maan päälle kaikille niille kurjille ja onnettomille, jotka ovat ihmiskunnan suurimpana osana. Ja helvetinopilla on kristinuskon pelottanut, katkeroittanut ja mielipuoliksi tehnyt tuhansia ja tuhansia ihmismieliä, ja tämä tuskan kylvö on etupäässä kohdannut yhteiskunnan vähäosaisia, valistuksesta aivan osattomia kerroksia. Ei siis suo tällainen elämäkäsitelmä köyhälistöliikkeelle toivoa ja luottamusta taistelunsa suoritukseen olojensa parantamiseksi, minkä vuoksi köyhälistö sen itsestään hylkääkin sikäli kuin se ehtii itseään valistamaan ja omaksumaan tieteellisen maailmankatsomuksen, joka ihmisoloissakin näyttää loppumatonta kehitystä yhä suurempaa täydellisyyttä kohti, siirtämättä sitä kuviteltuun kuolemantakaiseen valtakuntaan.

Eivät ole kristinuskon muutkaan opit nykyisessä muodossaan yleensä köyhälistön pyrkimysten kanssa sopuvissa, vaan päinvastoin on kristinuskon valtionuskontona tehty vallallaolevien hallitusmuotojen, itsevaltiuden, harvoinvallan tai luokkavallan tueksi ja valtuuskien edunmukaisen nykyisen taloudellisen järjestelmän pönkäksi. Kuuliaisuus jumalan armosta johtuvaa esivaltaa kohtaan, tyytyväisyys tämän maailman ajalliseen viheliäisyyteen ja kieltäytyminen (köyhälistölle ilmankin vähäisistä) elämäntunnetuksista ovat ainaisena kirkon saarnain aiheena ja toimin-

nan määränä. Vielä pitemmällekin menevät kirkon edustajat, vallanpitäjään liittolaisina antautuessaan virallisen kristillisyyden avulla suorastaan vastustamaan joukkojen vapauden vaatimuksia. Räikeänä esimerkkinä mainittakoon vain, miten Englannin ylähuoneen prelaatit aikoinaan kaikki järjestään vastustivat orjain vapautusta Englannin alusmaissa. - Kristinuskosta, jonka yksi suurimpia ihmiskunnan reformatoreja on perustanut, on lyhyesti sanoen tehty välikappale vapauden ja parannusten vaatimuksien estämiseksi. Maailman köyhimmän perustama uskonto on käännetty köyhiä ja sorrettuja vastaan. Kristuksen oppi veljeydestä, lähimmäisen rakkaudesta ja taivaanvaltakunnan hankkimisesta maan päällekin on saanut jäädä syrjälle virallisessa kristinopissa.

Ylläsanottu koskee etupäässä katolilaisuutta, mutta on pääasiassa kohdistettava protestanttisuuteenkin. Tällainen kirkonopin kehitys on kyllä käsitettävissä sen kautta, että juuri vallat ja varakkaat ovat kristinopin muodostamiseen etupäässä vaikuttaneet, ne ovat rikkauksia ja mahtia kirkolle jakamalla sen itseensä liittäneet. Mutta yhtä käsitettävää on myös, että sosialistinen liike on vieroen kääntänyt selkänsä kirkolle ja sen kautta uskonnollekin, koska se kirkossa näkee luokkavallan ilmausmuodon, ja sosialismin päämaalina juuri on kaiken luokkaherruuden hävittäminen, missä muodossa se esiytyneekään.

Kirkon erottaminen valtiosta ja uskonnon julistaminen yksityisasiaksi sekä valtion ehdoton neutraalisuus taloudellisessa y. m. suhteissa kaikkia uskontokuntia kohtaan ynnä suvaitsevaisuus niihin kuuluviin jäseniin nähden poistaa sangen painostavan kirkollisen eli uskonnollisen pakon, jät-

täessään kullekin vapauden kuulua johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan tai olla sellaiseen kuulumatta. Se takaa myös uskonnon omalle kehitykselle suuremman vapauden, samalla kuin uudenaikainen elämäkatsomus pääsee leviämään, kirkon sitä saamatta estää. Mutta kokonaan poistaakseen kirkon vaikutuksen yhteiskuntajärjestelmän perinpohjaisesta uutismuodostustyöstä on välttämättömänä vaatimuksena sen ohella pidettävä, etteivät uskonnolliset yhdyskunnat sekaudu ajamaan minkään poliittisen puolueen asioita. Tässä suhteessa on valtion senvuoksi pidätettävä itselleen valvontaoikeus, vaikkakin sen muuten on myöntäminen täysi vapaus eri uskontokunnille järjestää omat asiansa, ja kaikelta häirinnältä rauhassa saada harjoittaa uskonnollisia menojaan, tietysti yleisen lain määräyksiä huomioon ottamalla. Samoin on ehdottomana vaatimuksena pidettävä koulun täydellinen erottaminen kirkosta ja kouluopetuksen vapauttaminen kaikkensuuntaisesta uskonnollisten asiain asettamisesta sen yhteyteen, puhumattakaan tietysti koko opetussuunnitelman perinpohjaisesta muuttamisesta. Vain siinä tapauksessa, että kansalaiskasvatus tunnustetaan valtion asiaksi ja kirkonvaikutukselta suojeltavaksi, sekä opetus järjestetään tieteen ja yhteiskunnan suurimpia vaatimuksia vastaavalle kannalle, on valtion ja kirkon erottamisella tarkoitettu merkityksensä. Ja luonnollisesti on kirkolta siirrettävä siellä, missä se ei vielä ole tapahtunut, kaikkinaiset yhteiskunnalliset toimet, niin kuin avioliittojen vahvistaminen, siviili- ja kriminalirekisterin pito y. m. s. muille laitoksille ja virastoille. Niinikään on oikeudenkäyttö, esim. vallan teko y. m. puhdistettava kaikesta kirkollisesta sisällyksestä.

Tähän asti voivat »liberalisten» ja »radikalisten» yläluokkapuolueiden ja sosialistien vaatimukset olla samoja, ja niinpä onkin Ranskassa vast'ikään 6 p:nä tätä kuuta saatu viitattujen puolueyhmäin ponnistuksesta aikaan laki valtion ja kirkon erottamisesta, sitte kun Ranskan senaatti eli »yläkamari» mainittuna päivänä lopullisesti hyväksyi parlamentin eli edustajain ennen hyväksymän lakiehdotuksen.

Mutta huomattava on, että vaatimus valtion ja kirkon erottamisesta on porvaristolle suurin vaatimus minkä se tässä suhteessa voi tehdä, kun se sensijaan köyhälistölle on vähin vaatimuksen määrä. Ensinmainittu luokka tarvitsee nimittäin edelleenkin kirkkooan peittääkseen ja ulkokullatakseen sosialista taisteluaan, kiskomispolitikaansa ja kurjaa luokkamoraliaan, kuten esim. Yhdysvaltain olot kuvavasti osottavat. Mutta köyhälistö ei voi tyytyä vain kysymyksen muodolliseen ratkaisuun henkisen vapauden saavuttamiseksi, vaan on sen jatkaminen taisteluaan tämän vapauden hankkimiseksi tosioissa, toisin sanoen sellaisen yhteiskunnan luomiseksi josta vuosituhansien vanhat kirkollisen herruuden sosialiset syyt ovat hävitetyt, luokkaero poistettu ja kaikille syntyville taattu samallaiset yhteiskunnalliset edellytykset olemassaolon taistelussa ja sama vapaus kehittämään itseään yksilöllisten taipumustensa ja ominaisuuksiensa mukaan.

Meillä ei ole puheenaoleva kysymys valtion ja kirkon erottamisesta, huolimatta sen suuresta merkityksestä valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa elämässämme, vielä pääsyt päiväjärjestykseen, eikä edes sanottavasti tullut keskustelunalaiseksikaan. Ei kestä kuitenkaan kauvaa kuin sen ainakin muutamiin kohtiin nähden täytyy pakostakin tulla

esille, jonka vuoksi asiata on ajoissa valmistettava ja pohdittava. Sen laajuuden ja monipuolisuuden takia emme tässä lyhyessä kirjoituksessa ole voineet suoranaisesti kohdistaa huomiotamme omiin oloihimme.

Oulunkylä, 10/13 1905.

J. A-io.

SUUREN VALLANKUMOUKSEN SKYNNYKSELLÄ.

(Käsikirjoituksesta suomennettu.)

Kun Venäjän vallankumous vihdoinkin puhkesi, se vallankumous, josta Venäjän kansan parhaat ainekset olivat sydämen vavistuksella uneksineet, jonka eteen jaloimmat aatteen esi-
taistelijat olivat kaikkensa uhranneet, silloin selvisi että ai-
noastaan jyrkimmät sosialistiset puolueet voivat suuren
taistelun onnelliseen päätökseen saattaa. Ei vapaamielisen
semstvopuolueen, joka koetti ottaa koko liikkeen johdon kä-
siinsä silloin kun vallankumouksen ukkonen ensiksi jyrähti,
eikä kuolleena syntyneen perustuslaillisen demokratian oltu
sallittu johtaa kansan heränneitä syviä rivejä. Kansanjoukot
lähtivät vapaustaistelijoiden vasemmiston, sosialististen
puolueiden mukaan, jotka yksin kykenevät aktiivisessa tais-
telussa kukistamaan itsevaltiuden järjestelmän. Kompro-
missin miehet, etupäässä *Peter Struwe*, kaikenkarvaiset
vapaamieliset ovat jo valmiit sivistyksen nimessä sammutta-
maan vallankumouksen palon, ovat valmiit myömään val-
lankumouksen porvarillisesta vapaudestaan. Sitä eivät
varsinaiset kansanpuolueet tee.

Näitä puolueita on Venäjällä kaksi, sosialidemokratit ja sosiali-vallankumoukselliset. Jotta ymmärtäisimme eron niiden ja muiden välillä täytyy lähemmin tarkastaa yleensä venäläisen yhteiskuntaelämän ehtoja. Ennen kaikkea on Venäjän vallankumous porvarillis-valtiollinen, mutta sen ohella on se myös yhteiskunnallinen sikäli kuin se näyttää kukistavan kaikki patriarkalisten maatalousolojen jätteet. Luonteeltaan on venäläinen vallankumous sellainen, että sen pitäisi saattaa päätökseen se mitä Ranskan vallankumous alotti, s. o. porvarillisten ihanteiden nimessä tapahtuva vapautustyö, mutta orjuuden hävittämisen aikana muodostuivat olot valtakunnassa luonnottomiksi, kansantalous ei ollut tilaisuudessa kehittymään samaan tapaan kuin kapitalistinen kehitys muualla on käynyt ja niin kohtasi talousolojen kehitys sellaisia vaikeuksia, että niistä voitiin selviytyä ainoastaan kerta kaikkiaan kumoamalla koko entinen maatalousjärjestelmä. Asia on sellainen, että vuoden 1861:n reformi syntyi sen johdosta että Krimin sota oli osottanut vapaan, kapitalistisen Europan etevämmyyden Venäjän patriarkalisen polisivaltion rinnalla.

Tahdottiin kukistaa vanha järjestelmä, mutta aateliset tilanomistajat, jotka aina ovat olleet valtaistuimen päätukenä, saivat vastustuksellaan aikaan, ettei kansantalous vapautunut maaorjuuden tuottamista onnettomista seurauksista, vaan hallitus taipui puoltamaan aateliston etuja, siten ettei se antanut talonpojille kylliksi maata ja määräsi maan ostohinnan kovin korkeaksi. Sitäpaitsi asetti rahapulassa oleva hallitus talonpojille veroja, jotka liiaksi rasittivat takapajulle jäänyttä maataloutta. Ja jotta nämä verot saataisiin säännöllisesti ulosotettua, lujitti hallitus venäläisiä maalais-

kuntia sitoen niitten jäsenet toisiinsa keskinäisen takaus-
suhteen kautta. Kaikesta tästä oli seurauksena, että valtio,
joutuen raha-talouden varaan, finanssietujen vuoksi hyväk-
syi yksinvaltaisen hallitusmuodon ja teki kaiken voitavansa
vain ehkäistäkseen kansantalouden luonnollista kehitystä.
Sellaisen ristiriidan täytyi, alituisen nälänhädän vallitessa ja
koko maaseudun rappeutuessa, välttämättä johtaa mitä ar-
veluttavimpaan valtionhaaksirikkoon, kaikkiin alkeisvoimien
myllerrystilan kauhuihin, ja todellakin maan yleinen kan-
santaloudellinen tila ilmeni pian ihan uskomattoman sur-
keissa muodoissa. Talonpoikaiskunnat eivät hajonneet,
kuten olisi ollut luonnollista, vaan pysyivät koossa, mutta
eivät enää kyenneet suojelemaan talonpoikaisväestöä oman
piirinsä sisällä kehittyneitten erilaisten etujen ja harrastus-
ten ristiriidoilta. Sen lisäksi nuo maalaisyhdistykset vaikuttivat
sangen ehkäisevästi kehityksen säännölliseen kulkuun.
Köyhtyminen ja kurjuus lisääntyi lisääntymistään, talonpoi-
kain verorästit kasvoivat suunnattomasti, hallitseva raaka-
laisvalta vain pysyi horjumatta asemallaan harjottaen
oikeudetonta mielivaltaansa. Tuosta kaikesta syntyivät nuo
venäläisen elämän kamalat edellytykset, syntyi tuo seisova
suo ja nuo näännyksiin saakka vainotun kansan kovettuneet
joukkio, joita herättämään Venäjän ensimmäisten vallanku-
mouksellisten, noitten »maata ja vapautta» vaativain esi-
taistelijain kaikki ponnistukset olivat tehottomia. Venäjän
nuorison parhaimmat edustajat sortuivat epätasaisessa
taistelussa. Vain harvain miekkoisten onnistui elossa päästä
kauheasta vankeudesta taas vapaaseen maailmaan, keskelle
suuren kansanliikkeen pyörrettä, jota liikettä he ehkä toi-
vottomalla katkeruudella olivat vankikopeissaan ajatelleet.

Sosialismin aatteisiin tutustui Venäjän sivistynyt väestö melkein samaan aikaan kuin ne Länsi-Europassa syntyivät. Dekabristi-liikkeen jälkeen, joka pysyi jotenkin yksinomaan perustuslaillisella pohjalla, levisivät ensimmäisten utopististen sosialistien, varsinkin Saint-Simon'in opit 30-luvun ylioppilasnuorison keskuuteen. Näistä ylioppilaspiireistä olivat kotoisin seka *Herzen* että anarkismin luoja *Bakunin*. Liike, jota 40-luvun lopulla mainittiin »Petraschewtzy'n» nimellä, oli myöskin suunnaltaan sosialistinen. Tieteellisesti perusteli sosialismia Venäjällä ensi kerran *Tshernyshewsky*, jonka m. m. K. Marx mainitsee »suurena venäläisenä tiedemiehenä ja kriitikkona». Vielä esiintyi 60-, 70- ja 80-luvuilla kokonainen sarja sosialismin suurmiehiä, joitten taistelulipuissa oli kirjoitettuna »Maata ja vapautta» ja »Kansantahto». – Valitettavasti ei kirjoitukseni rajotettu muoto salli minun muuta kuin ainoastaan näin luetella tärkeimmät näistä liikkeistä ja virtauksista, päästäkseni siirtymään suorastaan nykyisiin sosialistisiin puolueisiin, Venäjän vallankumouksen rintamataistelijoihin. Ulkomaalaiselle ei Venäjän *sosialidemokrateista* ole mitään uutta kerrottavaa. Paljon enemmän huomiota ja mielenkiintoa herättävät *sosialivallankumoukselliset* ja heistä tahtoisinkin lähemmin puhua, eritoten kun heillä on nykyisellä historiallisella hetkellä varsin huomattava osa näyteltävänään.

»Kansan tahdon» soturit ovat nykyisten sosiali-vallankumouksellisten henkisiä isiä. Kummankin liikkeen filosofinen perustelija on sosiologian subjektivisen tutkimustavan luoja *N. K. Michailowsky* († 1904). Tämä asetti maailmankatsomuksensa perusteeksi yksilön menestyksen: mikä yksilön personallista kehitystä ehkäisee, on epämoraalista ja

järjetöntä, viisasta ja siveellistä on taas se mikä edistää personallisuuden kaikinpuolista kehitystä. Länsi-Europan historiallinen kehitys johtaa köyhälistön keskuudessa yksilöllisyyden alentumiseen, mutta Venäjällä on maalaiskunnissa säilynyt yhteisö-ilmio, joka selvästi takaa kommunismin korkeimmassa muodossaan. Turvaamalla ja lujittamalla kyläkuntiaan on Venäjä pelastuva köyhälistöksi alentumasta; työn järjestäminen yksinkertaisen osuustoiminnan pohjalle on takaava yksilön personallisuudelle sopusuhtaisen kehityksen. Sellainen on lyhyesti sanottuna ydin Michailowsky'n opissa, mikä oppi pohjaltaan on niin syvästi inhimillinen ja samalla utopistinen, koska siinä se mikä on toivottavaa, joutuu vallan erilleen siitä mikä on välttämätöntä. Aivan tämän mukaan asettavat myös sosiali-vallankumoukselliset, joita marxilainen suunta on alituisesti armottomilla hyökkäyksillään ahdistanut, oppinsa perusteeksi yksilön persoonalliset tarpeet ja edut, ja esiintyvät »työtä tekevän kansan» eikä vain yksinomaan köyhälistön puoltajina. Tästä seuraa, että kaikki paino ja huomio kohdistuu maatalouskysymykseen. Sosiali-vallankumoukselliset katsovat tulevaisuutta omalla aivan erikoisella tavallaan. Toiselta puolen nojaten oppiin, joka kehottaa ihmistä taistelemaan oman yksilöllisyytensä puolesta ja toiselta puolen Bernsteinin oppiin, joka ei hyväksy sitä että Marxin teoria sovitetaan maatalouteen, esittävät sosiali-vallankumoukselliset ohjelmansa pääkohtana ennen kaikkea n. s. maaomaisuuden »sosialisatsioonin» (yhteiskunnalle ottamisen). Se tapahtuu pääasiassa siten että julistetaan maan olevan *res extra commercium* (omaisuutta jota ei saa ostaa eikä myödä), ja luovutetaan se maakuntain haltuun. Maata myönnetään sitte ainoastaan sellaiselle, joka

itse lähtee sitä viljelemään. Kaikki maa jaetaan yhteisöjen kesken, jotka sitte toimittavat kullekin jäsenelleen niin paljon maata kuin hän voi viljellä palvelusväkeä apunaan käyttämättä. Tällä tavalla toteutetaan ohjelman vähimmät vaatimukset, jonka jälkeen taas aletaan raivata tietä eteenpäin sosialismin päämääriin tähtäävälle edistykselle. On näet huomattava ettei tuollainen maan tasajako voi ajan pitkään käydä laatuun, kun muut tuotannonvälikkappaleet ovat vielä yksityisomaisuutta ja on suuri määrä ihmisiä, joilla ei ole hevosta. Sen vuoksi täytyy edelleen, talonpoikain yhteishenkeä hyväksi käyttäen, järjestää heikommat taloudet osuuskunniksi ja suoda näille osuuskunnille mahdollisimman laaja luotto. Kapitalismilla ei sociali-vallankumouksellisten mukaan ole mitään kehityspohjaa maataloudessa, ja osuuskunnat parhaiten edistävät ja valmistavat siirtymistä socialistiseen maailmanjärjestykseen, semminkin kun talonpojilla jo vanhastaan on kommunistisia pyrkimyksiä.

Sociali-vallankumouksellisten kantaa vastustavat kiiwaasti socialidemokratit, joitten vaikutusvallan alla ovat tähän asti olleet pääasiassa Venäjän tehtaajat ja verstaat. Heidän mielestään ei se tie, jota Venäjä on kulkeva, vähääkään eroa muitten kapitalististen maitten kehitysradasta. Talonpoikaisväestössä ei ole mitään aineksia jotka kykenisivät toteuttamaan socialismia. He julistavat tulevansa tukemaan talonpoikaisväestöä siksi kun maaomaisuus on tullut yksityisomaisuudeksi, jonka jälkeen talonpoikaisväestössä on välttämättä tapahtuva erilaistuminen, sen keskuudesta on erkaneva porvarillinen aines, jonka teollisuus tulee nielemään ja joka vasta täten köyhälistöksi muututtuaan tulee siirtymään socialismiin. Socialidemokratia voi kehittyä ai-

noastaan kapitalistisen maailmanjärjestyksen vallitessa, ja siksi täytyy toimittaa kansantaloudelle terveet olosuhteet ja pelastaa se rappeutumasta.

Tähän saakka on »socialisatsionin» mahdollisuus ollut suuresti epäiltävissä. Mutta nyt tuntuu sen toteutuminen taas todennäköiseltä, ja se seikka selittää sociali-vallankumouksellisten nykyisen menestyksen. Mutta yhtä selvää on, ettei yksistään tuosta maaomaisuuden yhteiskunnalle ottamisesta suinkaan synny sitä mitä sociali-vallankumoukselliset ovat uneksineet. Heidän osuuskuntansa tulevat maailmanmarkkinain painosta välttämättä alentumaan jonkinlaisiksi osakeyhtiöitten tapaisiksi järjestöiksi. Heikot yhteisöt polkee maahan ylivoimainen kilpailu ja vahvat vain menestyvät. Yhteishenki on jo kapitalististen pyrkimysten myrkyttämä, ja sielläkin missä noita pyrkimyksiä ei vielä ole olemassa, kansantalouden muodot niitä synnyttävät. Socialisatsioni tekee vain kehityssuhteet terveiksi, johtaa kansantalouden yleisen köyhtymisen partaalta tuotantovoimain säännönmukaisen kehityksen tielle kapitalismin pohjalla. Sen on socialisatsioni saapa aikaan, ja siksi voivat Venäjän socialidemokratit huoleti hyväksyä mainitun minimiohjelman.

Miten tämä seikka lieneekään, joka tapauksessa näyttää Venäjän socialidemokrateilla olevan ehkä hyvinkin raskaat päivät edessään. Tapausten alkeisvoimainen kulku, joka kerää kansan »maa ja vapaus» -ohjelman ympärille, suo sociali-vallankumouksellisille huimaavan menestyksen työmiesten ja talonpoikain keskuudessa. Kansanjoukot ovat aina enemmän tai vähemmän utopioihin taipuvaisia, ja ne omistavat itselleen sociali-vallankumouksellisten ohjelman. Mut-

ta sama tapausten kulku, jota ei millään utopistisilla lakimääräyksillä voida pidättää, johtaa myös sosiali-vallankumouksellisten ihanteitten haaksirikkoon. Tuon kuolemantuomion on jo elämä itse allekirjoittanut. »Maata ja vapautta» vaativat jalot taistelijat tulevat poistumaan näyttämöltä, ja samalla on sosiali-vallankumouksellisen puolueen itsenäinen olemassaolo päättyvä. Osa heistä liittyy porvarilliseen demokratiaan, toinen osa sulaa sosialidemokratein riveihin. Sillä ainoastaan viimeksi-mainittu on oikea tulevaisuuden puolue, joka voi tarjota kansanjoukoille todellisia asiain kulkua vastaavan ihanteen ja joka yksin kykenee toteuttamaan sosialismin lopullisen päämäärän.

Me tuskin elämme enää uuden yhteiskuntajärjestelmän päivinä. Me viimeisen porvarillisen vallankumouksen todistajat vain tervehdämme tulevia sukupolvia, jotka tuon suuren päämaalin saavuttavat.

V. Igelström.

MAATALOUSKYSYMYS **PUOLUEOHJELMASSAMME.**

Jo 1700-luvulla, n. s. vapauden ajalla, jolloin maassamme ja sen hyväksi taloudellisia harrastuksia oli vireillä enempi ja suurempisuuntaisia kun kenties koskaan myöhemmin, meidänkään aikakautemme tuskin poisluettuna, oli tultu selvästi käsittämään, että maamme tulevaisuus ja sen kehitys tulisi ainakin pääasiassa pysymään maanviljelyksen ja sen vaurastumisen varassa. Puolentoista vuosisadan kokemus, jonka aikana silloin alulle pannut uudistukset ovat melkein

koskematta saaneet olla voimassa, on mitä loistavimmin todeksi näyttänyt vapauden ajan miesten mielipiteet. Melkein yksinomaan maatalviljelevänä pysyen on kansamme väkiluku noilta ajoilta kasvanut 5 à 6 kertaiseksi. Nykyään tosin tulevaisuus maassamme teollisuudenkin alaan kuuluville elinkeinoille näyttää paljon valoisammalta kuin ennen. Mutta yhtä kaikki on maamme maatalviljelevä väestö vieläkin ei ainoastaan kansan pääasiallisin osa, vaan myöskin se osa väestöämme, jolla tulevaisuudessakin maassamme näköjään vielä on milt'ei loppumattomat kehitysmahdollisuudet. Tämän väestön kehityksestä ja siitä suunnasta, mihin se tulee käymään tulee näin ollen koko taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys maassamme mitä suurimmassa määrin riippumaan.

Ennen kaikkea on Suomen sosiaalidemokraattiselle puolueelle tärkeä määrätä kantansa tähän väestön osaan nähden. Tämä tehtävä ei kumminkaan ole helpompia.

Mihin suuntaan sosialidemokratisen ohjelman maanviljelysväestöön nähden tulisi muodostua, on sosiaalidemokraattisissa piireissä maissakin missä sosialismi on enemmän kehittynyt, aivan epäselvä. Marxin kanta on tunnettu; se on sama kuin se, jonka Saksan sosiaalidemokratia n. s. Erfurtin ohjelmassaan v. 1892 on hyväksynyt. Sen periaatteellisessa puolessa sanotaan: Porvarillisen yhteiskunnan taloudellinen kehitys vie pienituotannon häviöön, jonka perusteena on työmiehen omistusoikeus työvälineihin. Se erottaa työmiehen työvälineistään ja tekee hänet proletariksi, samalla kun tuotannon välineet joutuvat suhteellisesti vähäisen kapitalisti- ja suurteollisuuden käsiin. Tämän kehi-

tyksen rinnalla tunkee suurtuotanto tieltään pienituotannon. - Kaikki edut tästä muutoksesta joutuu kumminkin kapitalisteille ja suurtilallisille. Proletariaatille ja vajoaville keski-äädyille, pikkuporvareille ja talonpojille merkitsee se sitä vastoin heidän asemansa huonontamista, epävarmaksi, kurjaksi ja orjalliseksi saattamista.

Ohjelmansa perusti aikanaan tarkkoihin huomioihin Englannin maataloudellisesta kehityksestä, joka maa silloin oli ainoa, jossa tämä kehitys selvemmin oli nähtävissä. Tästä saamansa johtopäätökset hän kumminkin yleisti päättäen kapitalistisen kehityksen kaikkialla käyvän, mitä maanviljelykseen tulee, samaan suuntaan.

Sittemmin maanviljelyksen alalla eri maissa tapahtunut kehityskulku on kuitenkin osoittanut tämän väitteen suurviljelyksen valtaansaamisesta ainakin osittain vääräksi. Vieläpä Englannissakin on pieniviljely osoittautunut suurviljelystä elinvoimaisemmaksi. Erfurtin ohjelman periaatteellinen puoli on näin ollen joutunut selvään ristiriitaan todellisen olojen kehityksen kanssa.

Samalla esiintyi itse Saksan sosialistien keskuudessa puolue, joka vaati ohjelmaa uudelleen tieteellisen tutkimuksen kautta tarkastettavaksi ja mahdollisesti oikaistavaksi. Tämän suunnan mitä maanviljelysoloihin tulee etevin edustaja, Eduard David on tunnetulla teoksellaan v. 1903 vakuuttavasti todistanut, että pieniviljely puolestaan on voittanut alaa ja osoittautunut kykenevämmäksi ja etevämmäksi tuotannon muodoksi kun suurviljelys.¹⁾ Senpä takia hän vaatii, että pieniviljelyksen edistäminen on otettava sosiaalidemokraattiseen puolueohjelmaan ja että tätä tietä

¹⁾ E. David. Sozialismus und Landwirtschaft v. 1903.

olisi pyrittävä sosialistista ihannetta kohden. Sosialistisen ohjelman vahvin puolihan on juuri, että se nojautuu järkähämättömään tosi-asiaan, tieteellisesti selviteltyyn yhteiskuntaolojen kehitykseen.

Marxilaisen ohjelman kannalla seisova K. Kautsky'kin oli v. 1902 tunnustanut, että pieniviljelyksen häviäminen tapahtui hitaammin kun ennen, olipa se paikottain voittanut alaakin. Mutta, huomauttaa hän, tämä ei kumminkaan merkitse mitään »ei kapitalistiseen» suuntaan käyvää kehitystä. Sillä pieniviljelyksen suhteen voidaan huomata yhä suurempi pääomasta riippuvaisuuteen joutuminen. Tämä tapahtuu sekä velkaantumisen että kasvavan vuokratiljelyksen kautta, jotka molemmat huomiot hän selvästi todistaa. Täten pieniviljeliä, joskin toista tietä, vähitellen joutuu pääoman sorron alle, hänen työnsä tulokset virtaavat kapitalistien ja suurtilallisten käsiin.²⁾

Lopulliseen tulokseen tämän tieteellisen väittelyn ei vielä voi sanoa johtaneen ja toistaiseksi täytyy tyytyä siihen, että täten on käynyt selville, että kehitys maanviljelysalojen alalla on sangen läheisesti riippuvainen monista olosuhteista, jotka suinkaan eivät ole samat kaikkialla. Tämän vuoksi vasta tarkan tieteellisen tutkimuksen jälkeen, ottamalla huomioon enemmän paikkakunnallisia oloja, voidaan päästä varmempaan tulokseen.

Yllä huomautettu epävarmuus sosialidemokraattisessa maatalousohjelmassa kuvastuu sangen räikeästi meikäläisessäkin puolueohjelmassa. Samalla kun sen periaatteellinen puoli vielä sisältää sanasta sanaan Erfurtin ohjelman

²⁾ K. Kautsky. Die Agrarfrage v. 1899. – Das Erfurterprogram, 5. Aufl. 1902.

sisällyksen, kuuluu sen käytännölliseen maatalousohjelmaan muun muassa pieniviljelyksen edistäminen, y. m. maanviljeliäin asemaa parantavat toimeenpiteet. Tässä suhteessa on saksalainen sosialidemokratia ollut johdonmukaisempi. Sen käytännöllisessä maatalousohjelmassa sanotaan vuodesta 1895 alkaen, että sosiaalidemokraattinen puolue ei tule kannattamaan mitään maanviljelyksen hyväksi tehtävää toimeenpidettä, koska tämä tulee vaan lisäämään kapitalismin sortovaltaa.

Tärkeimpiä tehtäviä mikä meikäläisen sosialidemokratian on suoritettava aivan ensi tilassa on näin ollen saada selvä ohjelma maatalouskysymyksessä sekä periaatteelliseen puoleen nähden, että varsinkin asian käytännöllisen puolen kannalta.

Mitä maatalouskysymyksiin meillä yleensä tulee, voidaan niitä erottaa useamman erilaatuisia, riippuen niistä erilaisista kehitysmuodoista, jotka maanviljelyksen alalla meillä tapaamme. Useampiin näihin nähden on ohjelmassa yleisiä viittauksia.

Valtion maanomistukseen nähden on ohjelmassa tarkimmat määräykset. Siinä sanotaan tässä suhteessa:

1:o Valtion ja kuntain nyt jo omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä, eikä lahjoittaa.

2:o Valtion ja kuntain omistamat asumattomat maa-alat ovat saatettavat viljeltäviksi, mutta ei omistusoikeudella.

5:o Valtion hallussa olevat ja vasta lunastettavat maa-alat ovat annettavat tilattomille tai sellaisille osuuskunnille, joitten jäsenet itse viljelevät maata.

Ohjelma supistuu tässäkin kohden vaan yleisiin määräyksiin. Varman kannan saamiseksi on ohjelma yhtäkaikki

monissa kohdin tarkistettava, sitä suuremmalla syyllä kun valtion maaomistusasia ja valtionmaiden käyttäminen ovat viime aikoina olleet monenlaisen keskustelun alaisina ja siitä on suurenlaisia ehdotuksia tehty.

Yksityisten hallussa olevan maan suhteen asettaa ohjelma vaan muutamia vähäpätöisiä vaatimuksia:

3:o Pakollisesti myytäväksi joutuneet maatilat, kosket ja kaivannot ovat arvioitavat ja otettavat arvatusta hinnasta valtion omiksi.

4:o Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa hankkia yksityisten tiloja tai osia niistä. Lunastus on luettava sen mukaan, mitä nuo maa-alat tuottavat.

7:o Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyttöoikeus vuokramansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille maksettava täysi korvaus siitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

8:o Metsästäys ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi.

Yllämainituissa pykälissä on huomattavana vaan se läpi-käyvä periaate, että yhteiskunnan etupäässä tulee määrätä niin tärkeän yhteiskunnan omaisuuden, kun maa on, käyttämistavan. Yksityinen etu väistyköön. Tämä olisi kumminkin selvästi vaadittava.

Seuraa ohjelmassa sitten maanviljelystä elinkeinona edistävät pykälät.

6:o Valtionapua on etupäässä annettava pikkuviljelystä harjoittaville toimenpiteille. Samoin kaikille osuustoiminnan luontoisille yrityksille maatalouden alalla.

9:o Erittäin valtion ja kuntain toimenpiteitten kautta olisi maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla edistettävä, varsinkin siten, että varsinainen rahvas tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja välttämättömät ammattitiedot.

Tässä on siis huomattavana pieniviljelyksen kannattaminen sekä maalaisrahvaan suosiminen. Seuraavassa pykälässä on sama suunta, vaikka enemmän kohdistettuna maalaistyöväen olojen parantamiseen.

10:o Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tietopuolisesti kasvatettava.

11:o Palkollissääntö on lakkautettava.

Niinkuin yllä olevasta käy selville viitoitellaan ohjelmassa vaan muutamia suuntia, joihin päin tullaan toimimaan, mutta käytännöllisenä ohjelmana ei siitä ole paljon hyötyä. Ainoastaan harvat pykälät ovat siinä muodossa, että ne ilman muuta voidaan toimeenpanna. Ja mikä tärkeintä, Suomen maalaisolojen pääkysymyksiin, torppariväestön ja irtolaisten oloihin, koko ohjelma hyvin vaillinaisesti ja laimeasti puuttuu. Järjestää ponteva toiminta tällaiselle perustalle ei ole mahdollista. Tähän tarvitaan täydellisempiä suunnitelmia ja varmempaa asiankäsittelyä sekä jyrkemmin ja selvemmin lausuttuja vaatimuksia.

Tämän aikakauskirjan tärkeimpiä tehtäviä tuleekin olemaan sosialistisen maatalousohjelman eri kysymysten tutkiminen, selittely ja tarkastus, voidakseen täten päästä selville maanviljelyksen kehityskulusta ja perehdyttyään sen ilmiöihin pyrkiä saamaan maatalousohjelman käytännöllistä puolta kehitetyksi, samalla kun sen periaatteellista puolta

selvitetään. Tämä toimeenpide tulee olemaan sitä tärkeämpi, kun sosialismi täten tulee tilaisuuteen pontehikkaasti pääsemään myöskin maaseudun sorretuille avuksi. **Edv. Gylling.**

ONKO TOIVOTTAVA, ETTÄ SOSIALIDEMOKRATIA PIAN PÄÄSEE VOITOLLE?

Tästä kysymyksestä on joitakuita vuosia sitte Saksassa sosialidemokratein kesken kiivasti riidely. Etupäässä ottivat riitaan osaa toiselta puolen *Eduard Bernstein*, revisionistien tunnetuin edustaja ja toisella puolen jyrkkää marxilaisuutta kannattava kuuluisa puoluejohtaja *Karl Kautsky*. Tahdomme tutustuttaa lukijoitamme näiden eteviksi tunnettujen sosialististen kirjailijain mielipiteitten vaihtoon ja erittäinkin Kautskyn kantaan mainitussa kysymyksessä.

Bernstein puuttuu tuohon kysymykseen kirjassaan »Die Voraussetzungen des Sozialismus» (Sosialismin edellytykset), selittäen siinä, että meidän päiviemme köyhälistö on vielä niin heikkoa, kehittymätöntä, kirjavaa ja valtiollisesti kypsymätöntä, ettei olisi suinkaan sosialismin tarkoituksille eduksi, jos valtiollinen määräämisvalta pian joutuisi sen käsiin. Sitäpaitsi ei nykyisessä yhteiskunnassa tuotantovoi-
main kehitys ole vielä likikään niin pitkälle edistynyt, että voitaisiin ajatella luokkajärjestelmän poistamista. On sen vuoksi joka suhteessa hyödyllistä ja toivottavaa, että sosialidemokratinen puolue vielä määräämättömiin aikoihin saakka pysyy vain vastustuspuolueena, sillä liian varhain

saavutettu valta varmaan luisuisi pian sen käsistä ja koko puolue sekä ajama asia kärsisi surkean haaksirikon.

Kautsky huomauttaa arvostelussaan («Bernstein ja sosialidemokratian ohjelma») tähän ensiksi, että on mahdotonta määrätä, millä tuotantovoimain kehityskaudella yhteiskunta vasta olisi kypsä sosialismia varten. Voidaan ainoastaan sanoa, että kun köyhälistö tietoisesti ryhtyy talousoloja muuttamaan, täytyy sen tapahtua aivan eri muodossa aina sen mukaan miten pitkälle kapitalismin kehitys on edistynyt, ja samoin on köyhälistön valtiollisella vallalla oleva toiset vaikutukset maassa, missä kapitalismi on vanhaa kuin siellä missä se on nuorta.

Mitä sitte tulee nykyisen köyhälistön heikkouteen ja valtiolliseen kypsymättömyyteen, osottaa Kautsky, että Bernsteinin väitteet siinä suhteessa ovat yksipuolisia ja liioiteltuja ja hänen vaatimuksensa aivan kohtuuttomia. Bernstein oli lausunut, että meidän aikamme köyhälistö on sekotus eri kerroksista, jotka eroavat toisistaan vielä enemmän kuin vuoden 1789 vallankumoukseen osaaottanut »kansa», mihin Kautsky vastaa, että jollei köyhälistöjärjestyksessä harrastusten yhdenmukaisuus olekaan ihanteellisen täydellinen on se joka tapauksessa suunnattoman paljon täydellisempi kuin vallassaolevan porvariston riveissä, missä loppumattomiin saakka löytää etujen ja harrastusten suoranaista ristiriitaa. Juuri pääharrastustensa yhtenäisyydessä on sosialidemokratialla suuri etu porvarillisten puolueitten rinnalla. Se on ainoa nykyistä puolueistamme, jonka tarvitsee nojautua ainoastaan yhteen kansanluokkaan, koska tuo luokka muodostaa kansan suuren enemmistön.» Kun Bernstein edelleen pessimistisenä selittää, että enem-

män kuin toiset puolet Saksan ammattityöväkeä on vielä nykyään sosialismin suhteen joko välinpitämättömällä tai suorastaan vastustavalla kannalla, väittää Kautsky hänen selityksensä perustuvan pahaan laskuvirheeseen ja jatkaa: »Puolue, joka niinkuin Saksan sosialidemokratia kolmessa kymmenessä vuodessa on aivan mitättömästä alusta kehittynyt maan voimakkaimmaksi puolueeksi, jonka vaikutuspiiri käsittää jo kolme neljäsosaa koko kansasta ja yhäti laajenee; joka sen kautta, että se nojaa vain yhteen ainoaan suureen luokkaan, on jo saavuttanut sellaisen elimellisen lujuuden, ettei se millekään muulle puolueelle olisi mahdollista, ja jonka propagandaa ja järjestäytymistä taloudellinen kehitys voimakkaasti tukee, - sellaisen puolueen ei tarvitse asettaa sitä ajankohtaa, jolloin se on valtaan pääsevä, harmaaseen tulevaisuuteen, jota ei voisi käytännössä ottaa mukaan laskuihin. Mikä kolmessa kymmenessä vuodessa on kehittynyt vahvimaksi puolueeksi, voi kyllä seuraavan kolmen vuosikymmenen aikana tulla hallitsevaksi puolueeksi, ehkä pikemminkin.»

Niin, ehkä pikemminkin, - eikö siinä juuri sosialidemokratiaa uhkaa vaara? Nykyinen köyhälistöhän on Bernsteinin mukaan valtiollisesti niin kypsytön, ettei sosialidemokratia millään tavoin kykenisi säilyttämään hallitsevaa asemaansa, jos äkillinen poliittinen myrsky sen nyt kohottaisi valtaan.

»Jos köyhälistöä ei arvostella jonkun ihannemittapuun mukaan», selittää Kautsky, »vaan verrataan sitä muihin luokkiin, niin havaitaan, että sen valtiollinen kykeneväisyys huoletti kestää vertauksen ei ainoastaan pikkuporvarien ja talonpoikain, vaan myös porvariston poliitisten avujen kans-

sa. Katsotaan parlamenteja, kuntia ja apukassoja, joissa yksinomaan porvaristo ja sen virkamiehet hallitsevat, ja me näemme siellä kuoleentumista, rappeutumista, kykenemättömyyttä. Niinpian kuin sosialidemokratia tunkeutuu sisään, herää uusi elämä; se tuo mukanaan alkuunpanevaa kykyä, rehellisyyttä, voimaa ja periaatteita ja virkistää kilpailunsa kautta vastustajansakin. Jokaisen valta-aseman, minkä sosialidemokratia viime vuosikymmenellä, jopa useampainkin vuosikymmenien kuluessa saavutti, on se säilyttänyt ja osotuttanut rakentavassa toiminnassa vastustajiaan etevämmäksi. Mitä syytä on meillä otaksua, että sen täytyisi kukistua, jos valtion koko taloudellinen ja henkinen valta joutuisi sen käsiin?

Tosin arvelee Bernstein, että me voimme »kyllä iloita siitä järkevyyden, kieltäymiskyvyn ja toimintavoiman runsaudesta, jota nykyinen työväenliike on sekä osottanut että synnyttänyt, mutta älköön sovitettako sitä, mitä valiohenkilöistä - ehkä sadoista tuhansista - voidaan sanoa, arvostelematta monimiljonalukaiseen kansanjoukkoon, mutta siihen voi huomauttaa, ettei minkään luokan luokkataistelussa taistele mukana kaikki luokanjäsenet. Kaikkialla näemme etutaistelussa vain valiojoukon, jonka valtiollinen kyky osottaa luokan kypsyyden määrää. Suuri kansanjoukko joka luokassa osaksi seuraa valiohenkilöitään, ryhtymättä sen itsenäisemmin toimimaan, osaksi pysyttäytyy etäällä taistelusta. Köyhälistön valtiollinen herruus merkitsee siis ensi sijassa sen valiojoukon herruutta - aivan niinkuin huomaamme olevan asianlaidan myös porvariston, aateliston ja jokaisen hallitsevan luokan suhteen. Eikä ole odotettavissa, että köyhälistö saisi ennen hallinnon käsiinsä kuin tuo valio-

joukko ja sitä seuraava kansa on kyllin voimakas vallataksseen mahtiaseman.

Ei, meillä ei ole mitään syytä otaksua, että sosialidemokratian aivan ehdottomasti täytyisi kukistua, vaikkakin sattuma, mistä emme vielä mitään tiedä ja mikä on myös hyvin epätodennäköistä, jossain Europan kehittyneessä maassa jo huomenna tekisi sen parlamentin enemmistöksi ja saattaisi hallitukseen.

Ja mitä merkitsee tuo kukistuminen? Jos otetaan huomioon vain ulkonaiset seikat, niin tapahtui porvariston edistyminen aina kukistettujen, epäonnistuneitten vallankumousten kautta, Englannin tapauksista 17:nneen vuosisadan keskivaiheilla niihin myllerryksiin saakka, mitä Europassa sattui 19:nneen vuosisadan puolivälissä. Itse asiassa ei porvaristo ole ainoassakaan näistä vallankumouksista voinut säilyttää yksinvaltaansa. Ja silti aikaansai jokainen niistä mahtavan sysäyksen eteenpäin; jokainen niistä sorti maahan niin monia vanhoja laitoksia, joita ei koskaan enää voitu uudestaan rakentaa, avasi niin monia uusia teitä yhteiskunnalliselle kehitykselle, että se, vaikka näennäisesti kukistuikin, jätti jälkeensä korkeammalle kehitysasteelle kohonneen yhteiskunnan. Tahdottaisiinko, voitaisiinko yhteiskunnallisen edistyksen historiasta jättää pois ainoatakaan tuollaista »ennenaikaista», »epäonnistunutta» vallankumousta? Ja onko ajateltavissa, että joku noista vallankumouksista olisi voinut tulla lykätyksi, siksi kun kansanvaltaiset luokat olisivat valtiollisesti kypsyneempiä?

Mutta jos on järjetöntä puhua jonkin historiallisen tapauksen lykkäämisestä, mitä järkeä on sitte sellaisissa vali-

tushuudoissa, että köyhälistöllä ei ole valtiollista kypsyyttä?»

»Me emme ole historiallisen kehityksen ohjaajia», jatkaa Kautsky yhä edelleen. »Se riippuu tekijöistä, jotka ovat paljon mahtavampia kuin yksityiset puolueet ja niiden hurskaat toiveet. Onko köyhälistö nyt jo kyllin pitkälle kehittynyt ottaakseen käsiinsä valtiollisen vallan, onko sillä silloin, kun tosiaan se kerran poliitisen herruuden itselleen valta, jo joka suhteessa suunnattoman suuren historiallisen tehtävänsä vaatima valtiollinen kypsyyttä, tulevatko tappiot keskeyttämään sen voittoja, onko vastainen valtiollinen kehitys oleva verkallinen tai nopea, - kuka voisi noihin kysymyksiin vastata? Mutta jollei niihin voida vastata, on kaikki kiista köyhälistön nykyisestä valtiollisesta kypsyydestä tarkotuksetonta jaarittelua. Mutta muuten ei meidän tehtävämme ole laumauttaa taistelevaa köyhälistöä aiheettomasti pienentämällä sen valtiollisia kykyjä, vaan meidän on asetettava noille kyvyille korkeimmat vaatimukset ja tehtävä kaikki voitavamme kehittääksemme niitä mahdollisimmassa määrässä, niin että köyhälistö on joka hetki oleva toimintakykynsä huipulla.

Mutta tähän tehtävään ei kuulu yksin se, että me järjestämme köyhälistön ja autamme sen hankkimaan itselleen paremmat elämän- ja työnehdot. Siihen kuuluu myös, että me laajennamme köyhälistön katsetta, avaamme sen silmät näkemään hetkellisten pyrintöjen ja ammattiharrastusten piiriä ulommas sekä saamme sen käsittämään, kuinka kaikki köyhälistön harrastukset ja edut ovat yhteydessä niin hyvin keskenään kuin myös yleisten yhteiskunnallisten harrastusten kanssa. Siihen kuuluu, että me asetamme sille suuria

päämääriä, joita tavottaen se itse kasvaa korkeampaan henkiseen elämään, että me kohotamme sen jokapäiväisen pikukutyön yläpuolelle, mikä työ on kylläkin välttämätöntä, sillä elämä vaatii sitä ehdottomasti, mutta mikä juuri senvuoksi jo itsestään tunkee päällemme, ilman että olisi tarpeellista meidän liikoja siihen kehotella. Pitäkäämme huolta siitä, ettei pienuudentunto alenna köyhälistöä eikä sen päämääriä, ettei laajanäköisen periaatteellisen politiikan sijaan tule konttaaminen tuuma tuumalta, toisin sanoen, ettei arkipäiväisyys tukahuta ihanteellisuutta ja ettei katoa niitten suurten historiallisten tehtävain tietoisuus, mitkä köyhälistön on määrä täyttää.

Kun tässä mielessä panemme liikkeelle kaikki voimamme, olemme tehneet velvollisuutemme sosialidemokrateina: vaikutuksemme menestys riippuu tekijöistä, joita me emme hallitse.»

KATSAUKSIA.

POLITIikka.

Venäjän ja Suomen puolueet.

On luonnollista että »vakka hakee kanttansa», ja näin ovat Suomen puolueetkin päätyneet tähystelemään tulevaisuuden merkkejä Venäjän puolueohjelmista, vieläpä ryhtyneet yhteistoimintaankin kukin vastaavan puolueensa kanssa. Täten joutuvat »perustuslaillisemme» likelle Venäjän semstvopuoluetta, aktiivisemme sosiaalikumouksellisten tuttavuuteen ja sosialidemokraatit löivät

veljen kättä venäläisille tovereilleen. - suometarlaiset eivät enää halunne tuntea tuttaviaan rajan takana. - Yläluokkalaispuolueet ovat näin hieroneet tuttavuutta yli Raja-joen, mutta annas kun työväenpuolue seurasi esimerkkiä, niin heti olivat varottavat sormet pystyssä. Hels. Sanomat, jotka eivät ole opettaen, varottaen valaisevaa kynttiläänsä työväen suhteen suunkaan vakan alla viime aikoina pitäneet, ryhtyivät antamaan hyvin isällisiä neuvoja, jotka kuitenkin työnnettiin takasin. Suomen sosi-

aalidemokraatit tietävät hyvin, että ei nykyinen vaan tulevaisuuden Venäjä on se, joka - oman toimintam-
 me ohella - meidänkin maamme ulkonaisen aseman määrää, ja näin ollen on sen puolueista ehdottomasti luotettavin se, joka ei ohjelmaansa voi muuttaa, jos se vaan aikoo pysyä kansainvälisen sosiaalidemokratian kannalla, jonka päävaatimuksina taas on kansain täydellinen itsemääräämisoikeus. - Sen puolueen kanssa tahdomme olla suhteissa ja luonnollisesti lähemmissä kuin etäisempien maitten sosiaalidemokraattisten puolueiden jotka kaikki kylläkin muodostavat yhteisen liiton. Ei muodosta Suomen sosiaalidemokratian puolue kuitenkaan mitään alaosastoa venäläiselle puolueelle, vaan pidättää itselleen oikeuden toimintatavoista päättää vapaasti, niin kuin taistelukeinoistakin, venäläisillä on esim. ohjelmassa aseellinen kapina, joka meillä tällä hetkellä olisi mahdollon; emme myös ole sidotut ryhtymään suurlakkoon silti, jos sitä jonain hetkenä siellä pidetään välttämättömänä. - Mutta kaikki tarkoituksenmukainen ja tepsivä toiminta itsevaltiuden jäännösten kukistamiseksi on yhteinen tarkoitus näille molemmille ja lukuisille muille puolueille tällä ja etenkin tuolla puolen Rajajoen. *iro.*

Työväen suurlakkopuuhaa katsovat porvarislehdet kuin terävää veistä lapsen kädessä: pitäisi ottaa pois, mutta ei uskalla.

Pyydetään, uhataankin ja lopuksi sanotaan: syyttäkää itseänne! - Työväki ei muuta toivokaan kuin saada olla rauhassa, ja jos se saa olla ärsytyksiltä vapaana, osaa se myös veistään käyttää tai olla käyttämättä, sillä se ei ole lapsi enää.

»**P**unanen kaarti», tämä kansallislakon muiden mukana vielä näkyvä ja - ainakin herrain pelokkaassa mielikuvituksessa hyvin - tuntuva muisto julkaisi tässä tuonnoin sääntönsä, joitten mukaan sen tarkoitus on olla suojeluskuntana levottomina aikoina, - jolloin työväen syyksi niin helposti pannaan kaikellaiset suurlakon aikana, - järjestystä suurlakon aikana, - tarvittiinpa sitä sitten kotimaisia valtanpitäjiä tai, hyvin mahdollisesti, venäläistä byrokratiaa vastaan, jos se jälleen tänne yrittäisi uutta työssijaa rakentamaan.

Varat. J. Gummerus on »Framtid»-lehdessä tämän johdosta ryhtynyt rauhottamaan niitä, jotka kaartissa näkivät työväen verisen luokkataistelun punasen peikon ja sitä vastaan asettivat »lahtarikaarteja» ja kunnallisia suojeluskuntia. Hra G:n on vaikeata käsittää, mitä tarkotetaan sillä, että sanotaan kaartin toimivan »sos.-dem. puolueen ohjelman mukaan», mutta arvaa hän asian jotakuinkin oikein selittäessään, että kaarti on käsitettävä sosiaalidemokraatiseksi järjestöksi. Että se ei, ainakaan vielä, ole sitä, minä hra G. sitä on halukas pitämään, kansallinen miliisi, se ei ole työväen syy, vaan maam-

me kärjistyneitten sisäisten suhteitten, jotka eivät vielääkään salli kaikkien kansamme voimien suuntautuvan sinne, mihin todella tulisi, vapaan kansallisen olemisen turvaamiseen, ja niiden yläluokkalaisten, jotka eivät vielääkään ole valmiit astumaan koko askelta täysin kansanvaltaiseen eduskuntaan. - Hra G. kehottaa »lahtarikaartia» katoamaan ja »kunnallista suojeluskaartia» astumaan esiin pelokkaasta hämäreperäisyydestään ja »punasen kaartin» rinnalla toimimaan »katse vankasti itää kohti» suunnattuna. - Tätä vastaan ei punasella kaartilla käsittääksemme pitäisikään olla muuta muistutettavaa, kuin että sen vielä toistaiseksi täytyy ainakin puolellatoista silmällä katsella omien yläluokkalaisten mahdollista kieräilyä. Kun sen suojelevaa toimintaa ei enää tarvita ja kansalla on luotettava eduskunta, hajoo kaarti sääntöjensä mukaan, mutta sen järjestöä ja henkilöitä voitane silloin taas tarvita toisia yhtä tärkeitä tarkotuksia varten. Mutta se on sen aikainen murhe. *iro.*

Vaalitapa uudessa eduskunnassa näyttää antavan aihetta pitkällisiin ja hajottaviin keskusteluihin, samalla kuin 1-kamariasia näyttää kallistuvan voitollista ratkaisua kohti. - Tulevat silloin kysymykseen joko 1-mies- tai 3-miespiirit tai sitten kokonaan erilainen suhteellinen vaalitapa t:ri Wendtin ehdotuksen pohjalla, jolloin kokomaa tai ainakin lääni olisi yhtenä

vaalipiirinä ja kukin valitsija saisi antaessaan äänensä jollekin henkilölle samalla myös ilmoittaa, mitä aatetta tai puoluetta kannattaa. Silloin saisi puolue kaikki ne edustajasijat, jotka sille oikeudellisesti kuuluvat riippumatta pikku piirien enemmän tai vähemmän satunnaisista enemmistöistä, ja sopivan laskutavan mukaan jakautuisivat paikat puolue-ehdokasten kesken. Näin ei puoluekomennon tarvitsisi tulla kovin ankaraksi, kun yksityinen valitsija voisi puoluettaan vahingoittamatta äänestää mielestään sopivinta henkilöä. - Tämän-tapaista ehdotusta puuhaavat edistysmieliset ainekset, etenkin sosiaalidemokraatit, useissa maissa, mutta valtaan pääsyt enemmistöä on vaikea saada sitä hyväksymään. Meillä kun nyt luodaan uutta, olisi kai helpoin toteuttaa tämä kieltämättä suuremmoinen aate. *iro.*

OSUUSTOIMINTALIIKE.

Belgian sosialistiset osuuskunnat. Belgian osuuskunnat ovat jakaantuneet puolueväriin nähden. Enemmistö kuuluu sosialistiseen puolueeseen. Vuonna 1904 oli sosialistisia kulutusosuuskuntia 198, niissä 103,000 jäsentä ja 1700 virkailijaa. Menekki nousi 34 miljoonaan Smk. Sitäpaitsi oli vielä 25 sosialistista tuotanto-osuuskuntaa eri teollisuushaarojen alalla. Sosialistiset osuuskunnat kannattavat runsailla apurahoilla työvän valtiollista luokkataistelua.

Vuonna 1899 perustettiin Belgian sosialististen osuuskuntien liitto, »Federation des Sociétés Cooperatives Belges», jonka esimiehenä on edustajakamarin jäsen Louis Bertrand ja sihteerinä kansainvälisen sosialistisen sekretariaatin sihteeri Viktor Serwy.

Englannin ammattiyhdistyskongressi, joka äskettäin pidettiin, asetti osuustoiminnallisille liikkeille vaatimuksen 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta ja ainoastaan järjestyneiden työläisten palveluksessa pitämisestä.

KIRJALLISUUS.

Valdemar Langlet: **Revolutionsrörelsen i Ryssland.** (Vallankumousliike Venäjällä.) I delen Stockholm Cheins & Co. Keveään tyyliin, ilman syvällisempää käsitystä koko tuon mahtavan liikkeen synnystä ja tuskimpa sen päämäärästäkään kertoilee tekijä yksityistapauksia nyt kuluvan vuoden ajalta. Laajasti kuvailee hän pappi Gaponin osanottoa liikkeeseen ja Tammikuun verilöylyä Pietarissa, Gorjkin vangitsemisesta ja vapauttamisesta, suuriruhtinas Sergei Romanowin murhasta, meteleistä siellä täällä laajassa valtakunnassa vuoden alkupuolella. Lopuksi alkaa ensimmäisessä vihossa kertomus vallankumouspuolueista Venäjällä, käännöksenä erään venäläisen vallankumouksellisen käsikirjotuksesta, vahinko vain, että se ei ole vielä kokonaan tässä vi-

hossa. – Sellaiselle, joka haluaa tutustua venäläisen vallankumouksen erikoistapauksiin, saada pikkutietoja ja anekdoteja, tarjoaa kirja kylläkin huvitusta, mutta antaakseen selvää, suurta kuvaa kaikkien aikojen suurimmasta vallankumouksesta on se liian hajanainen, liian pintapuolinen.

Työväen joulujulkaisuja on tänä joulukuksi useampiakin, ja ovat ne nähtävästi kaikkein parhainta laatua, mitä meillä yleensä tällaista tilapää-kirjallisuutta on olemassa. Ensiksikin on Helsingissä Työväen sanomalehti-osakeyhtiön kustannuksella ilmestynyt toista sataa sivua laaja joulualpumi »*Uuden ajan kynnyksellä*» (ennen alotettua sarjaa), joka sisältää hyvän määrän varsin arvokasta luetavaa. J. K. K(ari) kuvaa noita Saksan sosialidemokratian vaikeimpia vainovuosia 1878-1890, jolloin Bismarck turhaan kaikella tarmollaan ja häikäilemättömydellään yritti iäksi-päiväksi kukistaa tuon porvarillista sotilas- ja virkavaltaa uhkaavan kansanvaltaisen hirviön; kiristyslait, vankeus, kidutus ja murha vain päinvastoin voimakkaasti edistivät sosialidemokratian voittokulkua. O. W. Kuusinen selittelee sosialismin käsitettä ja maailmankatsomusta, ja Aatto Sirén esittää muutamia näkökohtia kansanopetuksen järjestämisestä tarkotustaan vastaavalle kannalle. Tunnettu nimi-merkki -s. kertoo vilkkaalla tavaltaan Henry George'n kehityksestä

ja hänen synnyttämänsä sosialistisen liikkeen alkuvaiheista, ja Sulo Vuolijoki esittää uusimpien tutkimusten nojalla huomattavia ajatuksia puolueohjelmamme toistaiseksi vähimmän harkitun puolen, maatalousohjelman selvittämiseksi. Kuinka Arvid Järnefeltin kirjoin »Leipäkannikka» on joutunut tähän julkaisuun, emme oikein käsitä, sillä sen sisällys ja henki on sitä laatua, ettemme sosialidemokrateina tahtoisu sen alle kirjoittaa. Tavallista paremmat kaunokirjalliset kyhäykset ja runot sekä hauskat kuvat lisäävät julkaisun arvoa.

*

M. V. Vuolukka on taas julaisut uuden numeron »*Eteenpäin*»-nimistä kalenteriaan ja tekee se runsaine, onnistuneesti valittuine kuvineen erittäin hauskan vaikutuksen. Useat kalenterin kirjoituksista ansaitsevat erityistä huomiota. Y. M. esittää reippaasti kirjoitetun silmäyksen tämän vuoden huomattavimpiin tapauksiin meidän työväenliikkeessämme, käsitellen siinä viime vuoden lopulla sattuneita tunnettuja puolue-erimielisyyksiä, äänioikeusasian vaiheita ja Voikan lakkojuttua. Nimerkki A. S-la suosittelee tarkoituksenmukaista taiteellista kasvatasta ja Väinö Jokiselta sosialidemokratian on harkittu kirjoitus sosialidemokratian suhteesta uskontoon. Y. S. kuvailee kuuluisan ranskalaisen utopistisen sosialistin Saint-Simon'in elämää ja oppia ja J. K. K. kertoo asiallisesti ja valaise-

vasti Japanin työväen liikkeestä. - Kirja on hyvin sopiva joululahjaksi.

*

Tampereella on ilmestynyt »*Työväen joululehti*»-niminen pienempi julkaisu, joka myöskin sisältää arvokasta lukemista. Nimerkki Y. M. ruoskii sitä inhottavaa sovinnaisen siveyden kantaa, joka »pesee kätensä» kaikkien sellaisten onnettomain suhteen, joitten, kuten esim. lapsensa murhaajain rikollisuuteen joku yhteiskunta on syyppää. N. U. kirjoittaa valaisevasti »luokkatietoisuudesta ja luokkataistelusta», nimerkki »Monisti» antaa lyhyen karakteristiikan molemista filosofisen materialismin pääedustajista, Büchneristä ja Häckelistä ja heidän luonnonfilosofiastaan, ja Y. S. esittää meille kolme kuuluisaa anarkismin edustajaa: P. Krapotkinin, Elisée Reclus'in ja Louise Michel'in. Vielä mainittakoon julkaisun runsaasta sisällöstä Johan Kockin kuvaus elämästä Sahaliinilla ja Y. S:n selonteko tapahtumista »Punasen julistuksen» päivinä. Kuvia on julkaisussa runsaasti. Suosittelemme tätä joululehteä erittäin onnistuneena.

*

»*Työmiehen Illanvietosta*» odotetaan myös suurta 24 sivuista joulunumeroa. Niin että meidän ei suinkaan hauskan ja arvokkaan joululehti-lukemisen puutteessa tarvitse turvautua tavanmukaisiin kehoihin sunnuntaijoulujuhlaan, joihin näin joulun aikana on aivan hukkaa.

SANOMALEHDEDET.

»**D**ie neue Zeit», tunnettu sosialistinen viikkolehti, sisälsi eräässä viime marraskuun numeroossaan (n:o 7) *K. Kautskyn* kirjoittaman erityistä huomiota ansaitsevan kirjoituksen *porvarillisesta ja sosialistisesta sanomalehdistöstä*. Ensin esittää kirjoittaja, miten porvarillinen sanomalehdistö, joutuen yhä enemmän riippuvaiseksi pääomasta, vähitellen rappeutumistaan rappeutuu. »Päivälehti kapitalistisissa suurkaupungeissa muuttuu aina enemmän suunnottomia varoja vaativaksi jättiläishirviöksi, suurkanapitalistiseksi liikeyritykseksi, joka riippuu pääoman haltijoista». Sanomalehtien julkaiseminen joutuu vain muutamain harvain jättiläisliikkeiden yksinoikeudeksi, ja samassa määrin tulee sanomalehtimiehen asema riippuvaksi yksityisistä kapitalistisista liikkeenharjoittajista. Mutta samassa määrin myös kasvaa sanomalehtimiehen valta ja riippumattomuus lukijakunnan suhteen. Yleisölle ei tuo henkilö, joka pitää oikeutenaan esiintyä »kansan» ja »yleisen mielipiteen» nimessä, ole ensinkään vastuunalainen. Hävätysjutut ja solidarisuus eri äänenkannattajain kesken ovat ne mahtikeinot, millä porvarillinen sanomalehdistö tuollaista itsevaltisuuden asemaa yleisön suhteen ylläpitää.

Kirjottaja selittää edelleen: »Paljon ja usein on tuskiteltu rap-

peutuneen sanomalehdistön rajatonta herruutta. Poroporvari huusi, kuten aina, poliisia ja apua. Mutta todellisen avun sai aikaan tekijä, joka alituisessa taistelussa poliisin kanssa on suureksi tullut, sosialidemokratia ja sen sanomalehdistö.» Pääoman sijasta hallitsee sosialidemokratian sanomalehdistöä puoluejärjestö, johon lehden toimittajakin kuuluu. Vastaava ero ilmenee myös toimituksen järjestössä. Kapitalistisissa lehtiyrityksissä on ainoastaan yksi järjestömuoto: koko liikkeen alistuminen päätoimittajan johtoon, jonka alaisia muut toimittajat ovat. Sosialistisilla sanomalehdillä sitävastoin on usein toisenlainenkin toimitus, nim. sellainen missä kaikki toimittajat ovat yhdenarvoisia tovereja. Ensimmäinen muoto on parempi, jos pidämme silmällä toimitustyön yhtenäisyyttä, sillä siitä voi taata ainoastaan laajanäköinen asiantuntija päätoimittajana, jonka henki painaa leimansa koko lehteen. Ja huomauttakoon myös, että sosialistisen päätoimittajan asema on valtan toinen kuin kapitalistisen; hän ei ole muitten toimittajain herra, vaan ainoastaan ensimmäinen yhdenvertaisten joukossa. Mutta monestakin syystä lienee mahdotonta että tällainen toimitusmuoto voisi tulla meidän puoluelehdistössämme yleisesti käytäntöön, vaan on hyvin useitten sanomalehtien tyydyttävä toimitukseen, jossa ei ole päätoimittajaa. Silloinkin voi aivan hyvin lehden yhtenäisyys säilyä, jos

vaan toimituksen jäsenet tekevät työnsä yksissä ja samaan henkeen eikä koskaan toisiansa vastaan. Sanomalehtikomisio, joka muutenkin valvoo lehden toimittamista, pitääköön huolta siitä, että toimitus tulee kokoonpanoltaan olemaan mahdollisimman yhtenäinen. Yleisöön nähden on sosialidemokratinen toimittaja paljoa vastuunalaisemmassa asemassa kuin porvarillinen. Hänen lukijansa ovat hänen puoluetoveriaan, suurimaksi osaksi puoluejärjestön jäseniä. Ja yhtähyvin kuin toimittaja voi vedota puoluejärjestöön, voivat hänen järjestyneet lukijansa myös vetää hänet edesvastuuseen lausunnoista, joita hän »yleisen mielipiteen» nimessä esittää. Kumpikaan ei voi tapahtua porvarillisessa sanomalehdessä. Sosialidemokratinen toimittaja on ensi sijassa puoluetoveri ja sellaisena solidarinen lukijainsa kanssa; ammattitoveriensakin kanssa voi hän olla solidarinen ainoastaan sikäli kuin he ovat puoluetoverija. Niin vaikuttaa puolueorganisaationi monella tavoin sen, että puolueen sanomalehtimiehen valta lukijain suhteen vähenee. Ja ennen kaikkea vapauttaa se hänet alentavasta riippuvaisuudesta pääomaan nähden. Kun siitä huolimatta monet kirjailijat yhäti »personallisen vapauden» nimessä valittelevat riippuvaisuuttaan puoluejärjestöstä, todistaa se, etteivät he ole jaksaneet vielä täysin vapautua porvarillisesta ajatustavasta. Sillä lienee kai perso-

nallinen vapauskin suurempi silloin kun alistuu puoluekuriin kuin jos myö itsensä jollekin yksityiselle kapitalistille.

Usia sanomalehtiä syntyy meillä nykyään kuin sieninä saateella. Pari niistä ansaitsee erityistä mainitsemista.

Radikalisimpain nuorruotsalaisten äänenkannattajana esiintyy viikkolehti »*Framtid*», jonka julkaisijana on maisteri Herman Gummerus. Parista nyt ilmestyneestä näytenumerosta päättäen on lehti täysin käsittänyt, mitä asema tällä hetkellä vaatii, ja pelkäämättä niitä moninaisia vaikeuksia, mitä erityisesti porvarillisen radikalismien äänenkannattajalla aina on edessään, tarmolla iskenyt kiinni tehtäväänsä. Erikoisesti tahdomme huomauttaa, kuinka selvänäköisesti lehden ohjelmakirjoituksessa on käsitetty meidän yhteiskunnallisen uudistuksemme elimellinen riippuvaisuus Venäjän sisäisen kumousliikkeen kulusta: »Yksinvaltiaalta ei Suomi ole vastaan vastaanottava Magna chartaansa, vaan itseltään itsevaltiaalta kansalta.» Kirjotuksesta »Ohjelmaton puolue» saa Akilles-kantapäähensä koko se kirjjava joukko, mikä haaksirikkoisena ajelehtii »perustuslaillisuuden» lipun alla. Toisen numeron johtavassa artikkelissa puhuu lehti kansalliskokouksen merkityksestä siinä tapauksessa, että vallankumousliike Venäjällä lähimmässä tulevaisuudessa johtaisi voittoon. – Yleensä se suora ja asiallinen tapa,

millä tämä lehti käsittelee päivän polttavia kysymyksiä, ilahuttaa ja antaa aihetta toivoa, että lehti tulee osaltaan edistämään meillä sosiaalipolittisen keskustelun vapauttamista tyhjästä koruheista. Lisäksi on lehden selvästi ilmaisema demokratinen kanta nykyään tärkeimmissä päivänkysymyksissä merkittävä terveelliseksi vastapainoksi suurten porvarillisten puolueorganien salakähmäiselle vanhoillisuudelle.

*

»Nuori Suomi» on nimenä eräitten »Helsingin Sanomain» ryhmään kuuluvain nuoremman polven miesten perustamalla viikkolehdeillä, jonka päätoimittaja on maisteri Kaarlo Blomstedt. Ohjelmakirjotuksesta päättäen tulee lehti panemaan erityistä painoa »yksilön vapaudelle». Näytteenumeron sisällyksestä ansaitsee muuten mainitsemista Zach. Castrénin kirjoitus »Raittiusasia ja luokkataistelu», jossa oikeaan sattuvan pääajatuksen ohella polemiseerataan sosialismia vastaan tavalla, mikä muualla maailmassa on jo kymmeniä vuosia sitte jätetty.

*

Matti Kurikka, joka ei näytä leikkaamattomin siivin mahtuvan yhteistyöhön muitten sosialidemokratein kanssa, alkaa julaista omaa jokapäiväistä lehteä nimellä »Elämä». Lehden ohjelmakirjoituksessa ei oikeastaan ilmene mitään erikoista, mitä tässä tarvitseisi pu-raista, vaikka pelkäämmekin, että

esim. »uskonnon korotus korkeimaksi tieteeksi» (!) on oleva Matti Kurikalle, kuten muillekin kuolevaisille, yli voimain menevä tehtävä. Mutta useissa muissa näytteenumeron kirjoituksissa olisi yhtä ja toista pengottavaa. Ensimmäisessä artikkelissa silitellään uutta hallitustamme huvittavan ystävällisesti, kun taas eräässä toisessa kirjoituksessa vanhan agitaattorin vimmalla (ja pintapuolisuu-della) hyökätään meikäläisen sosialidemokratian kimppuun, koska lehden mukaan meillä nykyisin »virallisesti» yritetään rakentamaan tuota liikettä joittenkin »tunnussanain» perusteelle, joita Elämä-lehden päätoimittaja ei voi hyväksyä. Tuo kyhäys on muuten niin sekava, että voisi luulla kirjoittajain vain yleisön huviksi tappelevan tuulimyllyjä vastaan, jollei lopussa ilmaistaisi, että on tarkoituksena ruveta »toteuttamaan sosialismia teosofian kirkkaassa valossa». Marxilla oli se vika, ettei hän ollut teosofi, ja siksi on hän sekä hänen suuntansa edustajat tuomittava »alimpaan inkarnatsioniin» (jos niin voisi sanoa). - Koska tämäkin sepustus on päätoimittajan allekirjoittama, saanemme panna merkille, että Elämä-lehti on ottava tärkeimmäksi tehtäväkseen sosialismin ja teosofisen hulluttelun sotkemisen toisiinsa vaikka lehti ohjelmakirjoituksessaan tämän seikan vai-jeten sivuutti. Ja kun näin on asia, niin suokoon Matti Kurikka, jonka agitaattorityötä työväenliikkeem-

me alkuaikoina me kunnioitamme, ta lehteään ihan vakavalta kannal-
meille anteeksi, jos emme aina ta.
vast'edeskään voi ottaa hänen uut-

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

joka täten tarjotaan tilattavaksi, tulee käsittelemään etupäässä yhteiskunnallisia kysymyksiä sosialismin kannalta. Katsausosastossa aijomme erityisesti seurata sekä ulkomaista että kotimaista sosialistista kirjallisuutta.

Lehteämme ovat luvanneet kirjoituksillaan avustaa m. m. Julius Ailio, J. J. K. Forsman, Yrjö Mäkelin, N. R. af Ursin, Väinö Valin, Eedvard Valpas y. m. m. tunnetut työväenasian ajajat.

»Sosialistinen aikakauslehti» ilmestyy 2 kertaa kuukaudessa 24-sivuisena, ja saa sitä tilata Työmies-lehden konttorista, sekä kaikista maamme postikonttoreista ja lehden asiamiehiltä.

TILAUSHINTA ON :

koko vuodelta	4 : —
puolelta »	2 : 50
kuukaudelta	—: 50

Toimitus.

(Toimituksen osoite toistaiseksi: Helsinki, »Työmies»).

HINTA 25 PENNIÄ.